ЛЬВІВ РІК VII

НОВА ХАТА

Ч. 10.

М. БУТ. 30

1931

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминути перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належности.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0.30 зол. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0.50 зол. поштовими значками.

„НОВА ХАТА“

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНЬОЇ КУЛЬТУРИ

Річна передплата . . . 18.— зол.
Піврічна передплата . . 9.50 „
Чвертьрічна передплата . 5.— „
Ціна поодинокого числа . 1.80 „

В Америці й Канаді: річна передплата . . . 3 дол.
В Чехословаччині: річна передплата . . . 85 к. ч.

В Румунії: річна передплата 500 леїв, піврічна 250 леїв, чвертьрічна 150 леїв, поодиноке число 50 леїв. — В Румунії приймає передплату на „Нову Хату“: **Dmytro Herodot, Bucarest IV. Delea Veche 45.**

Адреса: „НОВА ХАТА“ Львів, Ринок ч. 39, І п.

Тел. 8583. — Число конта П. К. О. 405.361.

Відновляйте передплату! Дайте прочитати знакомим!

Найдешевша передплата добрих книжок!

За 3.50 зол. 12 книжок „САМООСВІТИ“

Лише до 31-го січня 1931!
Пізніше буде дороще!
Кожда книжка окремо також дороще!

ВИДАВНИЦТВО „САМООСВІТА“ дає всім самоосвітникам добрі, але невеликі обемом **підручники з усіх ділянок знання**, які необхідні для пересічно освіченої людини. Підручники писані науково, але при тім **легко зрозуміло.**

Приступайте до передплати на 1931 рік!

Цілорічна передплата на 1931-ий рік за 12 книжочок коштує всього 3.50 зол. вже разом з почтовою пересилкою, якщо пришлеться передплату найдальше до кінця січня 1931. — II. Хто пришле цілорічну передплату на 1931-ий рік аж у лютім або березні 1931 р., той мусить зложити 4 зол. — III. Піврічна передплата, зложена з гори на пів рік виносить 2.25 зол.

Гроші слати тільки на адресу: **„Центробанк“, Львів, Ринок 10** з приміткою на переказі, або на чеку: „Для Самоосвіти“.

Хто купує комплет 12 книжок, що вийшли протягом 1930-го року, за готівку, платить замість 6.40 зол. разом із пересилкою, тільки 5.- зол. разом із пересилкою.

ДОСІ ПОЯВИЛИСЯ ТАКІ КНИЖКИ:	зол.
1. К. Коберський: Що таке освіта і як до неї братися?	0.35
2. В. Созанський: Чого земля потребує?	0.35
3. М. Шаповал і О. Слободич: Великий Зрив. Історія укр. революції ч. I.	0.50
4. І. Блажкевич: Культурна людина.	0.50
5. І. Лучишин: Наш світ.	0.45
6. О. Слободич: Боротьба світів на Україні. Історія укр. революції ч. II.	0.50
7—8. В. Созанський: Тайни природи.	0.80
9. О. Слободич: Історія Галичини в рр. 1918—1919. Історія укр. революції ч. III.	0.60
10. О. Т. Куриловий: Слово до молодих людей.	0.35
11. Др. С. Парфанович: Чоловік та жінка.	0.60
12. Розвиток життя на землі.	0.40

СЕКУНДАР ЗАГАЛЬНОГО ШПИТАЛЮ У ЛЬВОВІ

Д-Р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ

спец. жіночих хоріб і акушерії, ординує від год. 3—5 попол.

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ДОМАҐАЛІЧІВ 2 II.
(бічна Охронок).

Книжки й журнали надіслані до редакції.

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 33—36.

„Zensky Svet“, — місячник, Любляна Югославія), ч. 8, 9.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1931, ч. 9.

„Нові Шляхи“, — літературно науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1931, ч. 9.

„Життя і Знання“, — ілюстрований місячник, Львів 1931, ч. 11, 12.

„Учительське Слово“, — орґан Взаїмної помочі Українського Учительства. Львів, ч. 12—13.

„Літопис Червоної Калини“, — ілюстрований журнал історії та побуту. 1931 р., ч. 7, 8, 9.

„Неделя“, Илустровани Лист, Београд. Тижневик.

„Вісти з Лугу“, — письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці, ч. 8, 9.

„Шлях виховання й навчання“, — педаґоґічно-методичний місячник, ч. 8, 9.

„Eva“, časopis moderní ženy, Praha, 24—28.

„Пчôлка“, — Видає Товариство „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 12.

До цього числа долучуємо таблицю колірових узорів

Почтову оплату заплачено гуртом.

Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VII. ЛЬВІВ, ЖОВТЕНЬ 1931. Ч. 10.

СОФІЯ РУСОВА.

ДНІПРОВА ЧАЙКА

(ЛЮДМИЛА БЕРЕЗИНА-ВАСИЛЕВСЬКА).

Коли згадаю цю нашу талановиту поетку, встає переді мною наша перша зустріч.

Тихого літнього вечора (в кінці 80-их років) підходив наш пароxід до Херсонської пристані. Я їхала з двома моїми дітьми з одного заслання в друге, — з Верхнедніпровська до Алешок, у Таврії — у великих містах України заборонено було мені жити. Чоловік мій працював у Херсоні як земський статистик, то й мені з дітьми дозволено поселитися під доглядом поліції в маленькому місточку Алешках, поблизу Херсону. Ми їхали пароплавом цілий день з Никополя й захоплювалися красою долішнього Дніпра, його шириною, бистрою течією і безмежним степом, що розлягався по обох його боках. Минули Каховку, Берислав і от уже Херсон, кінець нашої мандрівки. На пристані повно людей і діти вже шукають між ними постать батька. А там і не сам тато, а увесь його статистичний відділ, як пізнаю по обличчах знайомих статистиків. От перекидають уже східці, нас окружають товариші мого чоловіка, мене знайомлять з панею Василевською, — вона дивиться на мене своїми гарними, трохи прижмуреними, короткозорими очима і ми зараз же в цю першу хвилину почуваємо певну близькість, яка стала підставою нашої дружби. Життя нас часто потім розділювало, розлучало на довгі роки, але не сміло рвати наших взаїмних дружніх відносин, які зараз-же навязувались із першого слова розмови.

Людмила Березина-Василевська

I.

Людмила Олексіївна Василевська, більш відома під своїм літературним найменням Дніпрової Чайки, народилася в селі Збуріївці в самому гирлі Дніпра, 1861 року. Вона була дочкою збуріївського священика о. Березини. В родині було здається четверо дітей, дві дівчині, Людмила й Маруся і два хлопці. Батько був суворої вдачі й діти чимало натерпілися від його грубих норовів. Але цю важку сторінку родинного життя змягчувала мати, жінка доброго серця, лагідна, привітна для вбогих. Людмила Олексіївна скінчила середню освіту в гімназії в Одесі, потім короткий час учителювала там у народній школі, де й зустріла свого чоловіка Теофана Василевського, статистика з гуртка Ол. Русова. З ним вона переїхала в Херсон, де згуртувалися статистики херсонського земства і тут пані Людмила зажила в дружніх відносинах із родиною письменника Д. Марковича і Ол. Русова.

Перший твір Людмили Василевської, побудове оповідання „Знахорка" надруковано в Одесі в 1885 р. Тут уже виявились перші ознаки її таланту, чудова мова і знання народнього побуту. Слідуючого року в Херсоні вийшов заходами Маркевича літ. збірник „Степ", в якому поміщено два дуже гарні вірші Дніпрової Чайки — „Зоря" і „Бурун". Далі на протязі 90-тих років і початку XX. століття друкують поодинокі твори її в усіх майже альманахах, в галицькій „Зорі", в Літ Наук. Віст-

нику, в його київському й львівському виданню. В 1919 р. видавництво „Дзвін" видало І-ий том її поезій у прозі, а видавання дальших випусків припинило бурливе лихоліття. Щойно тепер на Україні почали видавати її твори. Вид. „Час" у Київі видало в 1929 р. „Вибрані твори" за ред. М. Івченка, а в 1930 році вийшли її твори повним виданням у В-ві „Рух" у Харкові.

Людмила Олексіївна прожила останні роки свого життя на Полтавщині в с. Германівці у старшої своєї дочки, лікарки. Померла на запалення легенів 13. III. 1927 р.

Людмила Олексіївна була жінкою високої культури. Вона постійно шукала чогось світлого, великого в житті й ніяк не могла задоволитися звичайними буденними обовязками жінки-господині. Дуже скромна, далеко не самопевна, вона не йшла в громадський вир, а старалася заспокоїти свій душевний естетичний голод спокійним вдумчивим життям.

Коли в Л. О. народилося троє дітей, ніколи вже й було заглядати за поріг; життя стало суворе серед убогих матеріяльних обставин. Скільки жінок поприносило на цей материнський вівтар свої найкращі сили, ідеалістичні змагання, талановиту здібність! Людмила Олексіївна палко любила своїх діток та дбала більш усього про їхню освіту, — старша дівчина Оксана скінчила медицину в Франції, син Славко — любимець матери Київську Політехніку, Наталка — Вищі Жіночі Курси в Київі.

Чоловік Л. О. Теофан Василевський, працівник завзятий, горячий патріот, не співчував постійним змаганням своєї дружини до краси й світла. Чула душа Л. О. билася як у клітці, боячись розбити щастя чоловіка, якого вона вірно любила. Коли діти повиростали, вона перейшла до сина в Київ, а про чоловіка стала дбати її молодша сестра Маруся.

Л. О. страшенно любила музику. Гри М. В. Лисенка слухала вона з якоюсь побожною увагою і великі, темні очі її світилися раюванням. Лисенкові присвятила вона дуже гарну поезію в прозі „Кобза". Чуло приймала всяку мистецьку красу й кохалася в природі, в усіх її величніх виявах.

II.

Дніпрова Чайка внесла в українське письменство ту гарну поетичну течію, що зветься символізмом. Французький критик Poizet (Symbolisme) так його характеризує: „Символізм уніс мрію в літературу, вніс погляд зовні внутр, розглядання того, як у нутрі в нас відбиваються зовнішні речі". Символізм в европейській літературі зродився в 70-тих роках у Франції, коли вона по нещасній війні в 1870 р. завмирала виснажена терпінням, незадоволена пануючим тоді літературним реалізмом. (Золя, Мопасан, Флобер). Втомлені нерви шукали чогось таємничого, де-б спочила душа у згуках ніжних і чулих, шукали абстрактної музики, яка зворушувала-б душу самими легкими натяками і викликала цілий світ переживань і думок.

Звісно, найбогатший матеріял чистого символізму маємо в народній поезії, яка народилася в ті віки, коли зовнішний світ ще був для поета незрозумілим у своїх законах. Аж коли в 80-их роках з'являється молода поетка — символістка Дніпрова Чайка, приходиться згадати слова французького критика: Франція була виснажена війною, бажала сховатися від важкої життєвої правди і спочити в мрії. Для України-ж 80-ті роки жахливий історичний момент. Усе заборонено суворим московським режімом, нема ясного обрію, нема виходу зпід утиску залізного пястука. Даремне закликає Драгоманів з далекої Женеви, даремнє змагається збудити в народі завзяття, вивести на певний шлях політичної акції, На Україні панує зневіра й розпука. Саме час для розквіту казки, мрії. Ми вже знаємо вдачу Л. Василевської — мрійну, далеку від громадянського заколоту, пройняту коханням до абстрактної краси, глибоким розумінням природи.

III.

Три джерела найяскравіше відбиваються в творчости Дніпрової Чайки — море, Дніпро і власні душевні переживання. Все, що вражає очі поетки, будить її уяву, перевертається в людську постать з відповідним почуттям. Грізна скеля, — то закаменіла мати, що суворо й гордо проклинає своїх синів, які їй не коряться. (Скеля", І том, вид. „Дзвін"). Пташечка Чайка перекидається в дівчину Чайку, поганий брат-страхополох, що не рятує свого брата від хвиль морських, то „Морське серце" або медуза, руїни славетного колись Херсонеса творять чудову казку „Мара". Чудовий опис бурі на морі стрічаємо в „Дівчині Чайці":

„Ще море спокійне, а там щось далеко гуде: то спільничка моря — хмара грозова іде і моргає страшними очима і темними крилами віє на дрібнії зорі і гаснуть ті зорі від жаху, Ось вітер її післанець налетів, засвистав і назад одлинув і стало все тихо знову і ближче ревнула грозовая хмара і цілая зграя вітрів закрутилась, завила, штовхнула під боки соннії хвилі. Хвилі безладно метнулись до скелі, — скеля шпурнула на їх камінцями. Хижо вони проковтнули гостинці і кинулись знову до скелі".

Друге джерело творчости Дніпрової Чайки це Дніпро, з якого лиманом зжилась вона змалку. Тут одним із найкращих віршів поетки є „Над лиманом" (надр. 1886 р. в „Степу"):

Ой широко лиман
Розливається,
Верболозом кругом
Він квітчається.
Над ним сонце ясне
Усміхається
І по хвилям вогнем
Розсипається.

Цілком символічний малюнок, теж наддніпрянський — „Плавні горять". Відблиск цього величнього видовища викликає у поетки відповідний відгук у душі.

Любов до рідного краю символізує вона в „Шпаках", які можна поставити з огляду на зовнішну їх форму поруч із „Айстрами" Олеся. Обридла шпакам уся краса екзотичних країн, до рідного краю їх тягне: „Зібрався гурток і полинув, зачувши прикмети весни в Україні коханій". Але зарано прилетіли птахи — „налинув із півночі вітер, снігом посипав, холодно, голодно птахам, але повні надії та віри, повні кохання до рідного краю, про весну шпаки сповіщають". Такою була праця на Україні в 80-их роках минулого століття!

Що до третього джерела натхнення, то у Л. Василевської, як у кожного поета індивідуаліста є богато поезій настрою і на жаль майже всі вони пройняті сумом. Один із ранніх віршів поетки „Зірка" ще овіяний надією. Але в 1901 р. вона вже пише:

Як темно знов, як сумно знов
І знемагаючись од муки,
Невже я мушу знов іти
Несило простягнувши руки?

З циклю індивідуальних поезій в прозі найкращим є „Певний притулок".

В Літературному Архіві кн. I—II (Харків Д.В.У. 1930) помістив відомий літературний дослідник нові відомости про поетку, під заголовком „З записної книжки Дніпрової Чайки". Там читаємо сторінку на початку 80-их рр.: „Я почуваю себе наче кукла, що перекидається в метелика. Тільки в метелика крильця розвиваються під впливом сонця, тепла, весняного повітря, а в мене крила виростають під впливом любови гих, що мене окружають.

Переконання людини як коріння в рослин. Як ясіпати рослину, коріння обриваються, але не всі й ті, що залишаються, міцніють ще більше. А що, коли я не виявлюся маленькою героїчною сосною а травицею, яка пірвавши свої корінчики, вже не випускає нових і не зміцнює тих, що залишились?"

В цих думках ярко пробивається вся душа Дніпрової Чайки. Її глибока звязь із природою заставляє її шукати завжди у ній анальоґій до свого власного життя. А тонка вражливість та скромність не дають розвинутися думкам у самопевному леті. У своїх чудових символах висловила вона всі жалі української інтеліґенції 80-их років, усі ті викохані мрії, глибоко заховані під тяжким ґнітом московського режиму. Скромна поетка стала у своїй символічній поезії правдивою виразницею настрою сучасного їй українського громадянства.

Прага, в травні 1931 р.

З ПРИВОДУ ВИСТАВКИ НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА В ҐІМНАЗІЇ СС. ВАСИЛІЯНОК

При дівочій ґімназії СС. Василіянок у Львові зорґанізовано шкільний етноґрафічний музей.

Заснований такого музею має головно культурно-педаґоґічну ціль. Етноґрафічна збірка — одягів, вишивок, писанок і т. д. звертає пильну увагу молоді на мистецькі народні витвори й дає можність пізнати багацтво людового мистецтва. Зразкова збірка тканин, вишивок і писанок вказує ученицям на ріжнородні способи вислову творчої уяви, що зуміла виявитися не лише в піснях і танках, але й у мистецьких прикрасах домашнього побуту. Тимто збірка народнього мистецтва доповняє пластично образ народньої культури, що головно подається в школі через навчання літератури й історії.

На зразках народнього орнаменту та живій гармонії красок барвних одягів, вишивок, тканин, писанок розвивається почуття краси й виробляється смак у молоді.

Етноґрафічна збірка — головнож предметів людового мистецтва — має для школи й велику практичну ціль. При навчанні рисунків учитель може завжди покористуватися готовими зразками народнього орнаменту й кольористики для зілюстровання своїх вказівок. При науці ручних робіт можна подавати оригінальні народні взори та вивчати ріжнородної техніки народніх вишивок.

Дня 6-ого вересня ц. р. відчинено виставку предметів шкільного музею ґімназії СС. Василіянок. Дала вона якнайкращі зразки народніх вишивок із цілої майже української території, доповнюючи дуже багату збірку вишивок із ріжних околиць східньої Галичини й Буковини цінними зразками з Волині, Полісся, Полтавщини й Київщини. 7 повних одягів жіночих із Яворівщини, Сокальщини, Тернопільщини, Борщівського й Снятинського повіту, Гуцульщини й Бойківщини якнайкраще виказують ріжниці територіяльні та багацтво відмін народнього одягу. Із Борщівського повіту подає збірка теж один повний чоловічий одяг із особливо цінною сорочкою, де кожній шов і клин викінчений досить широкою білою мережкою. Цікаві зразки прибрання голови дають весільні вінки із Сокальщини та Бережанщини, як також головні завої Городенщини, Підгаєччини, Яворівщини й інших околиць. Ткані покутські горботки, пояси, перемітки, яворівська спідниця дають ґарні зразки тканих узорів у примінені до ріжних предметів і підкреслюють особливо територіяльні ріжниці у доборі красок. Численні верхні полотняні чи вовняні одяги — як вовняна капота із Збаращини, полотнянки з Тернопільщини, коротка вовняна нагортка з Рогатинщини є дуже цінним здобутком шкільного музею з огляду на те, що ці речі є тепер рідкістю на селах і належать до минулого.

З огляду на вартість зібраних предметів та велику культурно-виховну ціль шкільної збірки — остається побажати новому й першому цього рода музеєві при дівочій ґімназії СС. Василіянок у Львові — скорого, якнайширшого розвитку й якнайкращих успіхів у сповненні наміреного завдання.

І. Г.

Весільний стрій в селі Тудорковичах на Сокальщині.

ТА, ЩО ВИХОВАЛА БАЛЬЗАКА

Проблема звязку молодих мужчин зі старшими жінками не теперішня, хотя останніми часами вона частіш виступає навіть у таких подружжях, де не лише матеріяльний інтерес зближує молодого чоловіка до значно від нього старшої жінки. Колись молоденька дівчина шукала в подружжю зі старшим мущиною опіки й духової опори — сьогодня мабуть того самого шукає мужчина у жінки, яка вже з природи схильна опікуватися слабим і кволим, а нині вже й так духово піднеслася, що може дати і моральну поміч.

В літературному світі ця проблема не нова і в історії великих людей стрічаємо чимало імен старших жінок, які мали величезний вплив на поетів, письменників, артистів.

В одному з чисел „Ostdeutsche Monatshefte" находимо статтю Курта Оффенбурґа, в якій з'ясовує ролю жінки в життю Бальзака. Наводимо її в перекладі:

„Двацятилітній хлопець, розмріяний неясним прочуттям сили любови, стрічає одної днини сороклітню приятельку. Усі страдання самітно прожитих літ, усі сподівання на майбутнє щастя, уся радість щедрої сучасности, які придавлені дрімали в ньому, прокидуються знечевя — і рвучою бистриною жалів, огірчення, мрій про будучність, любовної туги виливаються на кохану. Але вона підхоплює ті филі і вмілою, зарадною рукою повертає їх у русло, щоби нагромаджена енерґія не проливалася в порожнечу.

Цей двацятилиток, нескладний, здоровенний, мало ще звісний молодик був Бальзак; жінка, яка принесла йому небуденне щастя — пані де Берни.

Пані де Берни мала усі ті прикмети, які у жінки доспівають вповні щойно в полудні життя: щаро товариська, без відтінку зависти й суєти — готова до прислуг, не дбаючи про матеріяльні вимоги дня. Вона була доволі багата, щоби удержати звязок, який таїв у собі велику трійцю любови, материнства й приязні— дари, які збагачували Бальзака і які йому, як кожному творчому духови, помогли до повного розвитку; таких дарів не може ніколи дати молода дівчина.

Коли прослідкувати дороги в життю ґеніяльних одиниць, так вони багато більш інтересні, ніж найсміліший роман — це жива дійсність з кровю й подихом, сильніша ніж якийнебудь твір, що вони його написали. І так той шмат життя, в існуванні Бальзака, який перевів він з панею Берни, це наймогутніший роман — само життя писало його титанови романів. Розчарований невдачею своєї траґедії „Кромвель", по якій сподівався слави й гроша, стрічає він паню Берни, жінку майже сліпого чоловіка і матір девятьох дітей. Вона „торгує вівсом, ґрисом, збіжжам і пашею, бо по сорока літах додумалася, що гріш є всім". Ця жінка, яка без радощів проживала при боці хорого, докучливого чоловіка, дістала в спадщину по батькови, німецькому музикови з Вецляру, артистичний хист; свому шляхотському вітчимови завдячувала діточі спомини про версайський двір; пережила революцію ,невдалу спробу рятування Марії Антоніни, її смерть на шафоті; перейшла наскрізь цілим тим середовищем і його звичаями. В 16 році життя одружилася з дрібним шляхтичем, родила йому діти, помагала провадити інтереси, щоби відтак, коли він занедужав, повести їх дальше на власну руку. Ця жінка, яка поетові стала заохотою, помічницею, матірю, любкою, а може теж і літературною співробітницею, належала своїм вихованням й духовою структурою до кінця 18 століття, століття найвищого розцвіту багатьох культур.

Дарма й питати, що спонукало цю жінку зложити ціле своє єство в жертву Бальзакови; своєю ґеніяльною інтуїцією вона відчула всю велич його індивідуальности через усі людські його недостачі. Поет не міг її обманути. Вона занялася його заплутаними грошевими справами, не пощадила частини свого майна для його видавничої катастрофи, вона як мала дівчинка старалася впорядкувати його занедбані діловодчі книги, вона розуміла розтратність і ненаситність того непоміркованого.

І воно зовсім не важне, що ця жінка на ціле чвертьстоліття була старша від молодого поета. Вона була для Бальзака великою дамою, жінкою, якої життєві погляди й досвід промостили нескладному хлопцеви шлях з дрібноміщанського середовища до іншого світа. Їй завдячував Бальзак витончення мистецького смаку — вона навчає відчуженого від людей і товариства, доброго тону — вона зробила з нього письменника, якого прийняли в аристократичних кругах Сен Жермену. І ще більше зробила ця жінка для жадного успіхів поета: вона вже в його молодечих творах, яких пізніший Бальзак відпекувався, відкрила великий талант і навчила поета відділювати чисте зерно від полови; вона дала йому — хоча Бальзак може й не відчував цеї педаґоґіки — субтельне, духове виховання: вона втягнула його в сферу вищої удуховленої культури, яка щойно в своїй доцільности творить утонченого мистця. Пані де Берни посідала ту, майже творчу ґеніяльну вразливість, яка тільки немногим жінкам припадає на долю. Вона досягнула того, чого не може досягнути ніякий учитель; зуміла вичарувати останні творчі сили людини, перемінити дрімуче в позитивну енергію.

Дрібні душі можуть посміхатися, що пані де Берни була вже бабунею, коли Бальзак її пізнав. Для него вона була „Ділекта", кохана, мати й помічниця. Її імя символізувало його працю, перші успіхи, благородне товариство; з нею було звязане нерозривно ціле його життя. А коли вона, чим раз більше старіючись, почула, що другі жінки увійшли в переживання її приятеля, вона дала йому волю й не втратила через те поета ні тоді, ні пізніше, бо ніколи його не держала, не вязала собою, не неволила. І коли „чужиниця", немов серафим, виринула на шляху Бальзака, коли його уява рвалася до незнайомої, в той час сповідався тій „новій" в листах повних захоплення: „Моє серце, моє серце вже раніш пізнало одиноку в світі жінку, жінку посвяти: Et nunc et semper (І нині і присно) в Людвіку Лямберті. Не можна й подумати собі цего твору без Ділекти; вона царює не лише в Les lys de la vallée, в багатьох жіночих постатях пізніших творів Бальзака є поодинокі черти, що нагадують жертводайну й розумну подругу його молодости. Щедро берегла молоді пупінки на дереві життя поета; збирала перші овочі, які в її життєдатнім світлі доспіли. Вона була для Бальзака сповненням мрії, яка мучила Мікель Анджеля, Шекспіра, Фльобера, бо не находили в жінці тої великої гармонії духа, тіла й душі, яку малювала їм їхня уява.

Невмолима ірония судьби: та друга жінка, яка в житю Бальзака мала відіграти так визначну ролю, „чужиниця" пані Ганська, тільки так довго животворною була в ньому, доки не пізнав її особисто. Їх перша стріча і пізніше подружжа це немов страшна трагікомедія. Ділекта вічно живе в сяйві поезії поета.

К. М.

СОФІЯ ЯБЛОНСЬКА.

ГОСТИНА У БЕРБЕРІВ

Втомляючи авто по поганих дорогах позаатласького степу, їдемо таруданським шляхом до арабової оселі. Втома починає охоплювати всіх. З глибини авта долітають жалісні нарікання, незвичних до їзди автом арабок.

А степ все тягнеться, рівний та безмірний. Оливкові ліски щораз то рідше зустрічаються, а квіти, помаранчі й цитрини вже зовсім зникли.

Спрага висушує рот, а сонце спиває краплини поту з наших облич.

Минаємо Тарудан. Ще тільки пятьдесять кільометрів. Рене пояснює мені, що сьогодні вже не зможемо доїхати до Сагари, та що ночувати у цього араба було би небезпечно, тому, коли відвеземо його, повернемо у Тарудан та заночуємо у знайомого бербера, якому можна довіритись, а завтра раненько поїдемо до Сагари.

Рене ще дав мені кілька вказівок обережности та чуйности. Порадив не губити спокою в хвилинах небезпеки і послугуватись револьвером тільки в безвихідній ситуації.

Нарешті араб витягає руку крізь віконце авта і показує:

— Бачите, там на горі дім! Дім? Як він скромно його прозвав. Це не дім, а величній замок з десятьма вежами, та певно, сотнями жінок.

Стоїть він на горбі, одинокий, обмурований камінним, високим муром, ізза якого стрункі кипариси повисовували свої сумні головки.

Вигляд у нього суворий, гордовитий, вигляд могутнього власника степу.

Перед нами мов-би автоматично стали відчинятися тяжкі, залізні ворота, та холодом повіяло з їх темрявої глибини. По обох боках воріт стоїть двоє напів голих невільників.

Віздимо в браму. На вежі вдарив два рази дзвін.

Грубі, сірі замкові мури з малими, чорними отворами попад площинками, навівають сумнів і недовіря, так як обличчя власника цього замку.

В одному з подвір перед зачиненими дверми звелів араб зупинити авто, витягнув ключа й сам їх одчинив. До нього підбігло четверо евнухів, яким він дав якісь незрозумілі накази.

Двох пішло за ним та його жінками й навантаживши клунки, зникли в гаремових дверях, а двох інших повело нас покрученими коридорами у вітальню.

Ми нароком йдемо поволі, оглядаючи всі деталі.

По середині широчезного подвіря поміж мармуровою підлогою, цвите гаремовий сад, засаджений помаранчами, гранатами, цитринами, диким бузком, бананами, мімозою, та квітами.

Але ці прегарні рослини й ці ніжні, барвні квітки поблідли тут та пересякли загальною атмосферою замку і виглядом своїм нагадують невільників.

Багряні голівки бананових квіток сумно похилилися до землі, пахучі помаранчі й цитрини поховалися за листочками, а запах ніжної мімози в корінні засох.

Захований у високих, замкових мурах, непорушно застиг садок. Ні вітер, ні пчілки, ні шепіт із інших лісків у гостину до нього не залітають.

Одні мури кидають йому свої тіні, нагадуючи про існування сонця.

Тільки одну, середню грядку саду обдаровує сонце своїм промінням, мов власник гарему свою вибрану пестощами.

Овочі дерев витягаються зпоза листочків, то просяться, щоб їх зірвати, банани жовтіють і гордяться своїми овочами, а на галузках весело цьвірінькають пташки.

Навкруги подвіря тягнеться в стінах ряд закратованих, гаремових вікон. Решітки майстерної роботи, розрисовані, позолочені, але вони не вкрашують мурів, ані не додають їм веселости. З їхніх отворів позіхає безмежна тужлива нудьга.

Це подвіря вечірніх проходів арабських жінок.

Внизу під вікнами четверо залізними штабами засунутих дверей.

Крамниця в арабському місті.

Входимо на широку замкову площу. Евнухи щільно засувають за нами двері та вводять нас у богату вітальню, з якої видно цілу площу і десятки замкових дверей.

Їхні рухи рівні, мов механічні, вираз обличча тупий, а чорні уста застиглі. Вони вештаються, підносять чай, забірають порожні шклянки, підсувають мідяні триніжки, ставлять на них полумисок паруючої баранини, відносять, приносять другу, третю, сьому страву та все те вони чинять безшумно та дивно тупо.

Їх повинність слухати, а обовязок мовчати.

Врешті ми кінчимо їсти, прощаємось і виходимо на площу.

— Ах, як тут непривітно. Щоб раз виїхати звідси — шепче Рене.

З другого кінця площі, по слизькій, камяній долівці, сунеться авто, попихане шістьома невільниками.

Сідаємо з непевністю, та наближаємось до воріт,

що глухо відчиняються й випускають нас із протилежного боку замку.

Віздимо в браму Тарудану. Авто поволеньки сунеться вузенькими вуличками старого міста.

Араби й бербери відскакують із криком, побачивши авто і ховаються в дверях домів або за дерева.

Два навантажені верблюди, що піднявши високо голови, спокійно переходили вулицею, обертаються, почувши тарахкання мотору, переразливо виють і безнадійно втікають перед невиданим страховищем.

Рене завважує, що така несподівана поява авта та паніка можуть легко викликати якийсь заколот.

Настрій стає піднесений.

За нами видко цілу масу голів здивованих тубильців, висунених іззa кутів, дверей і вікон.

Під'їздимо до воріт дому, в якому живе бербер — приятель Рене.

Через зачинені двері чуємо глухе питання — „Хто?" — „Свій!" — відказує Рене.

Господаря нема дома, але це нічого, він побіжить та відшукає його, пропонує слуга.

Нишком висовуються з улиць постаті, а згодом щораз сміліше сиплеться юрба й широким кругом стає довкола авта. Сміліші дітваки, побачивши, що в нас немає до них поганих намірів, крок за кроком зменшують віддаль, що ділить нас від них.

Юрба більшає, росте й заливає широку вулицю. Надивившись до схочу на авто, вони починають оглядати інше чудовище — мене.

Зачуваються трівожні питання юрби. „Що це за люди?" „Звідки?"

Я чую сотню очей на моїому обличчі, що перезирають мене наскрізь і знову: „Хто це?"

Якийсь араб, що певно вже бачив щось подібного, відказує на цікаві запити.

— Це жінка їхня. — Жінка? — А-а-а-а!

Зітхання якоїсь полекші переходить з уст до уст.

— Звідкіля?

— Зза моря — відказує цей-же сам араб.

— А-а-а-а!

— Зза моря, переходить відгомоном по юрбі.

Араби підсуваються щораз то ближче, а їхні вигуки, мов голос круків, шарпають нерви.

Нарешті зявляється бербер — приятель. Його приємна, швидка хода, широкий усміх, здивовані, розплющені, гарні очі викликують симпатію та довіря.

Гостинно, мило розводить свої рамена, що охоплюють Рене у щирі обійми. Цей бербер, син невільничого роду таруданського паші, якого паша ще малим хлопям подарував на кораблі французькому капітанові. По смерти капітана молоденький увільнений невільник повернув до Тарудану, оселився та став поважаним його мещканцем.

По цім щирім привітанню весело завила юрба, заворушилася й підсунулася зовсім близько.

Діти пальцями стали доторкатися авта, ручки дверей, шибки й коліс. Деякі посідали на приступки, а інші виводили рисунки на порохом покритій спинці авта.

Дорослі поставали навколо мене та розглядали деталі мого одягу. Одна смілива дівчинка стала навколішки передімною й погладжувала мої ноги у шовкових панчохах.

Привітний бербер підійшов до мене та французькою мовою попросив вибачити його відсутність, але він справді, каже, навіть не мріяв про таке щастя дістати гостей.

Ми увійшли в веселу кімнату, де все виявляло великий смак і свободу. Ледви ми сіли на мягкі килими, коли слуга вніс готовий самовар, медівників і тацу з коробками ріжнородного чаю, поклав перед господарем, що став готовити запашний напій.

По чаю зявилася смажена курка, по курці баранина, по баранині кус-кус, по кус-кусі і т. д.' ..

Все було наготовано на наше прийняття так, наче-б він віддавна чекав та сподівався нашого приїзду.

Але, не зважаючи на те, що годину тому ми вже доволі наїлись, треба було знову їсти, промовчати, що ми у когось іншого вже гостювали, а вдавати голод та й ще зі смаком облизувати пальці, бо нічого більше не ображує арабів, як неохота до їди. Ми балачкою старалися відвернути увагу нашого бербера від їжі та годі, він і балакає, і випитує, і дивується, але й запрошувати не забуває.

Дивується всьому та перепитує.

— Чиж справді, так собі зі звичайної цікавости, наражуючи своє життя, ви аж у Тарудан приїхали, та й ще на Сагару вибираєтесь?

— Якже це, по тих поганих дорогах ви без відпочинку їхали цілу ніч і цілий день?

А найбільше його захоплення викликала наша пригода з балькою і, держучись за серце, він заливався сміхом, повторюючи „Крила до авта!"

Настрій ставав щораз то приязніший і веселіший.

Високий бербер зі сміливими очима і гострими рисами обличча, знявши сандали перед порогом, увійшов у кімнату.

Господаревий приятель — сусіда. Сердешний та такий-же привітний як господар.

По кількох хвилинах увійшов ще один і ще один, а по годині навкруги нас сиділо вісім арабів та берберів, що уважно слухали переповідання господаря, похитували головами, сміялись та здивовано вигукували.

Розмова тяглася безжурно й весело. Спосіб їх балачки має в собі щось наївного і такий він безжурний та нескладний, наче оповідання дитини. Мало змісту, а багато слів та рухів.

Оповідаючи, він вам зараз рухом руки зрисує і предмет і особу, у найцікавіших моментах затупотить ногами, або заплеще в руки, а передаючи слова іншої особи, неодмінно переміняє голос, вдаючи чужий.

А часу, часу у них завсіди багато. І в бідних, і в багатих знайдеться пять, шість годин у день, щоб піти чай пити до сусідів, чи то послухати оповідань на площі розваг або подивитись на танці.

Життя їм видається ясним та нескладним і вони його іншим не бажають мати. На все в них одна і та сама відповідь „Ін ш'алля".

Турботи і журби вони заносять у мошеї та Алахові їх залишають, щоб йому не нудно було безробітно жити.

Господар переклав нам запрошення свого приятеля до нього на чай. За цим першим посипалось шість інших запрошень. Один впевняє, що кус-кус прохолоне, інший просить, щоб оглянути його город з пахучою мятою, третій, щоб хоч один із нас заночував у нього, а останній хоче відступити нам половину дому, щоб ми тільки лишилися в Тарудані.

Обіцюємо неодмінно зайти до всіх. Вони випитують нас про Европу, про наше життя, ми про їхнє та так оповідаємо собі аж до смерку.

Виходимо цілим товариством.

Милий наш бербер іде в середині та все перекладає то питання, то відповіді, то запрошення, а кожний араб вважає за свій обовязок тричі припросити.

Господар вдає розсердженого і відказує:

— Що-ж це, я бачу, ви хочете скривдити мене

і зовсім забрати від мене моїх гостей,— а звернувшись до нас додає:

— Другим разом, коли прийдете, приїжджайте в вісьмох, я вас собі залишу,а інших роздамо тим жадним, заздрісним моїм приятелям.

Заходимо всі в буйний сад. Вже на порозі стрічають нас удушливі, сильні пахощі мяти.

Втомлені дорогою, надмірною їдою і балачками, розкладаємося на мягких килимах та мелянхолійно позираємо на слуг, що вносять ліхтарні, триніжки, чай, а за чаєм певно знову принесуть страви. Спритний Рене надумав ідеальний викрут і, звертаючись до арабів, чомусь суворо дивиться на годинник, морщить чоло і поважним голосом каже:

— Вибачте, але наша релігія забороняє нам їсти сьогодні по шестій годині ввечорі.

— Чому? — розпучливо вигукує новий господар. — Якраз сьогодні? Ох!

— Це, дійсно, погано склалося, бо ваш кус-кус певно дуже смачний — вічливо відказує Рене.

— Так ви по шестій годині вже нічого не можете покласти в рот? — знову перепитує араб.

— Ах, ні, — спокійно відказує Рене. — Ми можемо їсти овочі та пити.

Майже в цій самій хвилині донісся з саду шелест трясених помаранчевих і бананових ґалузок, а згодом слуга вніс кіш наповнений сочистими овочами.

З саду, крізь відчинені двері, доносяться звуки жабячого хору, запах розгрітої мяти, амандів, мімози і чарівні звуки берберської мельодії.

Це невільник приграє нам до чаю.

Грає сумно й одноманітно на двох тонесеньких струнах мельодійного інструменту. А потім заспівав він матовим голосом свою пісню.

Наш господар, перекладаючи, повгоряє за ним слова.

Не падає дощ на землю.
Аллах вас карає,
Не падає дощ на землю!
Альля, Альля, ін жімба ста,
Альля ін жімба хта.
Вітер трави зелененькі
Піском поливає!
Не падає дощ на землю,
Аллах вас карає!
Альля ін жімба ста.

Одноманітна пісня повторює звуки, повторює слова й думки.

Темна стояла ніч, коли ми вийшли з дому останнього араба.

В ухах ще бренькотіли сумовиті звуки берберської пісні, голова крутилась від запаху мімози і мяти, від сильного чаю, а серце трівожно колотилося в грудях від якоїсь нової, незнаної емоції, — від тиші темної ночі в арабському, дикому місті.

Переходимо гуртом рядок вуличок, закрутів, а інколи обережно, мов злодії пересуваємося під мури, щоб уникнути ясних рефлекторів, що розкидає по місті нічний сторож — французький аероплян.

В руках у кожного араба похитується кольоровий ліхтар, щоб освітити дорогу. Ці тихі балачки, піднятий настрій, колірові ліхтарі і пізня пора нагадують підвеликодню ніч.

Бербер, наш господар, пояснює нам, що аероплян тричі вночі літає над містом та що французи загрозили, що в разі якоїсь найменшої збірки або повстання негайно кидатимуть бомби. Тому й небезпечно ходити гуртом у ночі.

МАРЛЄНА ЧИ ҐРЕТА?

У яркому світлі фільмових ламп мигають типи й постаті. За недовгий час існування десятої Музи безліч їх перейшло перед нашими очима. Неймовірно швидко вони забуваються, бо хтож з молодших відвідувачів знає щось про Асту Нільзен, або хоч про Генні Портен? Жива й мінлива вдача десятої Музи захоплює й пориває сучасного глядача більше як театр, одначе враження її не живуть довго — бо не повторяються. Фільма старіється через моду на сукні й на облична,

Фільмова артистка Марлена Дітріх.

старіється через добір сюжету і за короткий час зникає з репертуару і памяти людей.

Немає моди на тип, на облична, кажете? Асту Нільзен, демонічну „інтересну" жінку раннього фільму заступив на короткий час війни милий, дівочий усміх Генні Портен. А потім по невеличкому хаосі облич і типів, в якому виринали то холоднокровна усмішка Полі Неґрі, то солодка невинність Мері Пікфорд, або жагучий погляд Дольорес дель Ріо, появився новий тип жінки та підчинив собі всесвітній смак. Ґрета! Велике слово, яке несамовито кричать літери фільмових оголошень та колірові лямпки реклями. Його співають у модних пісеньках, повторюють в оповіданнях та новелях. Подовгуваті очі її бачимо на моделях модних журналів і — вершок популярности! — на коробках від мила. Мода придумала вже зачіску й облична „а ля Ґрета Ґарбо". Чар її хижих повільних рухів опутав усіх.

Але легкий шепіт поголосок віщує вже сумерк її „самодержавія". Уже встає друге імя й пробиває собі шлях до слави. Підступом що правда, бо лише так можна захитати сильну владу сучасного смаку, але пробивається. Марлєна! Усім нам говорить щось це імя, яке ми зустріли з цікавістю — цеж нова Ґрета Ґарбо, гукала реклята!

І всі пішли поглянути — як може виглядати нова Ґрета Ґарбо? Гірше чи краще від справжньої?

Прихильники Ґрети розчарувалися Марлєною.

Продовження на ст. 14.

ДЕЩО ПРО НОВІТНЮ СПАЛЬНЮ

Перевороти, які приносить із собою сучасність у стилю й формі не минули й спальні. Так дуже перевернули все горі корінем, що на перший погляд не пізнаємо давної нашої спальні, так наче-б її не було в сучасному мешканні. Як це так? Темпо життя щоправда прискорене й невмолиме, але спати людям ще дозволяє. А модерні низькі ліжка бачимо часто в виставових шибах мебельних крамниць. В чому-ж лежать оці переміни?

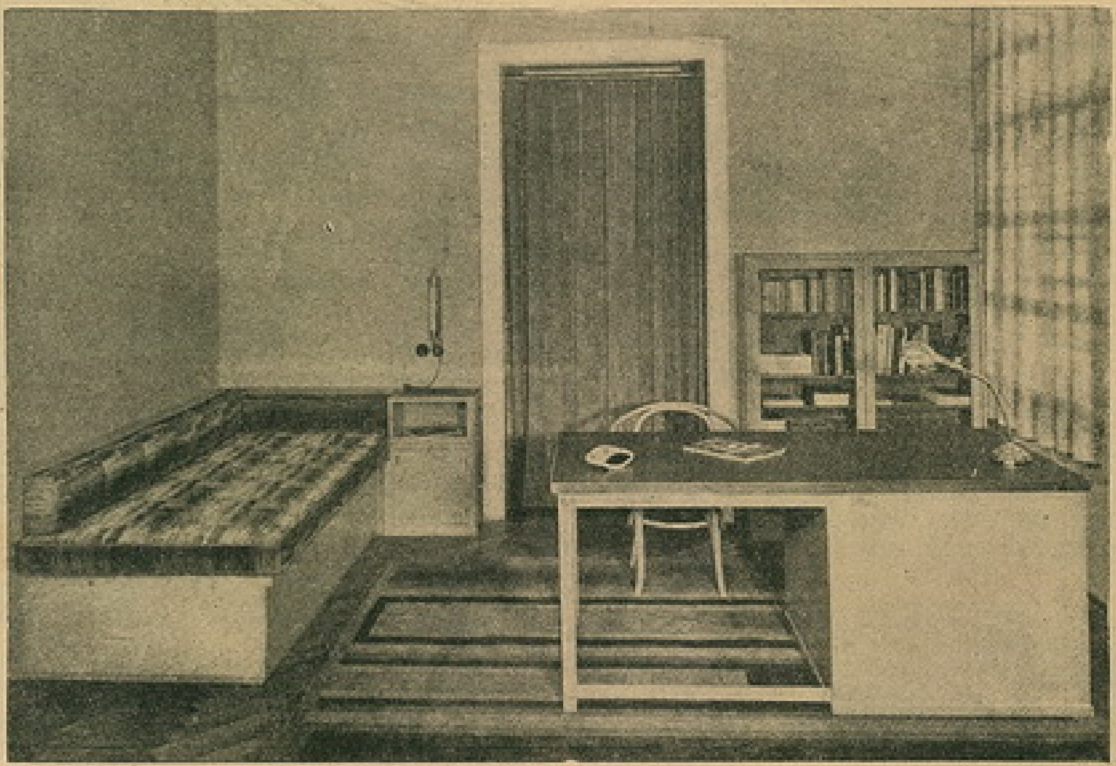
Спальня пробує приноровитися до вимог модерної людини. Вона, яка давніше неодмінно й самопевно займала одну ц і л у кімнату, стала скромнішою й більше скритою, не хоче кидатися зразу всякому у віч. Вона зрозуміла, що її роля зводиться до ролі шафи, яка втягнувши чи видавши з себе потрібне вбрання, закриває свої двері й не зраджує дальше свого змісту.

Спальний „ґарнітур“, два ліжка, два нічні столики, дві шафи, умивальник чи комода заповнював собою колись цілу кімнату, яка в день дармувала чи служила за перехід; її замешкували тільки в ночі. В тісних стінах сучасного помешкання людина почала ломати давні традиції, щоби погодити естетику щоденного життя зі зміненими мешканевими обставинами. Спальню перетворила в мешкальний покій.

В мебельних крамницях уже показується тут і там тапчан, який має заступити нам ліжко. Низький, прикритий килимом, він нагадує собою давну вигідну софу. Його нутро зладжене в формі білої вилякерованої скрині, куди ховається на день постіль і нічне білля.

На мебельному ринку вже появилося безліч конструкцій, журнали приносять нові все проєкти цього практичного ліжка. Видне все більшає його применення та потреба. Вже й мода почала цікавитися ним та видумувати нові форми й відміни — найкращий доказ, що тапчан уже закорінився в помешканні. Сміло можемо назвати його ліжком майбутнього.

Окрім згаданої вже лякерованої скрині з дротяною сіткою та відповідними матерацами, пробують заступити ліжко ще великим пружиновим матерацом, який стоїть на невеличких ніжках. Так само вживають на це ріжних відмін софи й канапи, яких бічні валки та оперття виймається на ніч. Найновішими спробами є звичайні деревляні лави з деревляною спинкою, вистелені широкими матерацами-подушками. Їхні взори треба згармонізувати з дальшим уряджениям кімнати. Звичайно бувають це міцні рипсові тканини з якимсь пасманистим або клітчатим взором. Таких тапчанів не треба застелювати килимом та легко можна вдержати чистоту на його гладкій деревляній поверхні. Ще кращу запоруку чистоти дають металеві лежанки, в яких дротяна сітка спочиває на гнутих металевих ніжках. Але ці наскрізь практичні меблі в нас покищо мало розповсюджені.

Новітня спальня з тапчаном-лежанкою.

Приміщення лежанок у кімнаті потягнуло за собою ще й інші новини. Нічні столики потрібні для ріжних необхідних річей перетворилися теж. Вони змаліли, звелися до двох закритих або навіть відчинених поличок. Деколи це буває невеличкий столик, на якому знайде місце тільки лямпа, книжка чи ґазета. А часом лучать нічний столик із якимсь іншим предметом домашньої обстановки (лучені меблі це остання новина домашньої обстановки). Низька скриня має з боку ряд поличок; приміщена біля лежанки заступає вона цими поличками нічний столик.

Але ми весь час говоримо про один тапчан! А що коли їх, як звичайно у спальні, буде два або й більше?

Приміщення тапчана, чи тапчанів, таке-ж важне, як сама конструкція його. Від розміщення меблів вповні залежить затишність кімнати, цього вже досвід нас навчив. Хоч дві лежанки трудніше примістити як одну, всеж таки догідні способи і на це знайшлися. Їх кладуть напротив себе при двох протилежних стінах кімнати та лучать низькими скринями-сховками, що служать за нічні столики. Або зручніше: уставля-

Продовження на ст. 15.

ДНІПРОВА ЧАЙКА.

ПЛАВНІ ГОРЯТЬ

Смеркло. Вітер утомився цілоденною борнею, ізнемігся, заблудився серед вулиць, і в безладді тихо крутить пил і сміття і плазуючи питає: що-ж робити? де тут вихід? Вщух мороз, одлига дише і важка юга зависла у потомленім повітрі.

Темно. Сумно. Таємничо ніч спустилася над город, придушила в хмарах місяць, погасила дрібні зорі, притлумила рухи й згуки, — мов мерця сукном жалібним, чорним покривом укрила задрімавший тихий город.

День півсонно проморгавши, город твердо засипає, а наразливая думка серед темряви і тиші у безсонні морить душу, сушить морок непокоєм. Тремтяча душа гукає: де-ж ти правдо? де ти сило? де ти, світло світовеє? І кругом усе так темно, безодмовно, безпорадно... Що-ж бо це? Гробовий покрив щось зненацька піднімає і яскравим грізним оком в чорну тишу зазирнуло, і од погляду страшного розірвалася жалоба, і сполохані хмари, мов рожевая завіса, звідусіль заколивались.

Раптом блиснули в мороці вікна сонніі будинків, пробудились на хвилину та одразу і загасли, тільки відблиском тремтючим ледве-ледве променіють... і за шибами не чути ні трівоги ні співчуття: то-ж не хатнє власне лихо, не сусідське безголовя, то горять далекі плавні по той бік Дніпра старого, що заснув, закутий в кригу. „Хай горять! нехай палають! Хай збавляють хоч потроху ту тісноту світовую, опорожнюючи місце для нових, що мають жити!"

А збентеженую душу образ лютої стихії вабить, тягне невідступно: вуха ловлять кожен вигук, кожен шелест, подух вітру, а уява владно пише — вимальовує картину: там покірнеє сконання беззахисної рослиння, там безладня біганина, крики розпачу, змагання переляканих звіряток, вітру скиглиння зловроге, тріскот, гугот, хижий регіт, невтриманої стихії. Вкупі все: надії, розпач, хіть життя і смерть видима і тріумфи і зневага — все злилося там докупи і в палкому пориванні келих вщерть переповняє. Смерть пяніє з того трунку і, торкаючись об келих необхідного життя, „віват" дико репетує і схиляється в дрімоті. А життя на пяний вигук тихим словом одмовляє: „да воскресне!" Все-ж то там, на тому боці!...

А на цьому? — смуток, тиша, вогкий морок, неодмовленим питанням у безладді крутить вітер пил та сміття шляхове... Відблиск заграви одбився, запалив нужденну душу і, як вихор од пожежі, мчить її в той край далекий — де життя розколихалось, наче хвилі океану: серце проситься туди, серце лине в небезпеку, до страхів, до саможертви, до величньої звитяги. Геть од сонного мороку, од огидного безділля! Ген туди, де ллються ріки — ріки праведної крови, де горить душа в надіях, де летять побідні іскри, а згоряюча неправда димом стелеться додолу, — де ціна життя дешева, а ціна свободи й правди піднеслася як ніколи, піднеслася над усе! Де охочі саможертви шлях широкий устелять до вселюдського ясного щастя, волі і братерства!

Але все те там далеко! Тут-же темно скрізь і глухо і в огидному мороці чуєш, як якісь істоти скрізь плазують обережно, чіпко держучись одного скарбу — власного життя, а за другі їм байдуже! Вгору ніколи їм глянуть од поважної роботи і на закиди, на оклик як ця ніч вони глухі!

В небі заграва згасає, город твердо тяжко, спить заблудившись у безладді, квилить вітер тиху скаргу, очі пилом засипає, а важкий морок стає ще темніший, ще густіший...

УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦЬКИЙ ГУРТОК „СПОКІЙ" У ВАРШАВІ

Український Мистецький Гурток „Спокій" засновано в осени 1927 року. Не зважаючи на те, що спроби зорґанізовання мистецьких сил молоді, у Варшаві, роблено кілька років уже перед тим, одначовж ці заходи не дали бажаних наслідків. Але зрозуміння конечности такої орґанізації зростало, зроблено вдруге заходи зґрупування молодих мистців і остаточно допроваджено до згуртовання в Гурток „Спокій". Початок був зроблений і тяжкі хвилі, під зглядом орґанізаційним, перетримано. А потреби такої орґанізації були такі: чужий культурний осередок, який завжди дасться більше відчувати — люди ці духово надвражливі, — мінімальне підготовлення з обсягу історії української культури й мистецтва, а далі, в майбутньому — конечний вихід з ялової інерції нашого мистецького руху. А ще далі: зміцнення суспільного значіння мистця серед українського громадянства .

В. Васьківський: Дівчина з Теребовлі.

В 1928 р. відкрито І. виставку — на ній уже болюче зобачили вчасники — як далеко глядач лишився поза орбітою заінтересовань мистця та як богато мусять вложити праці мистецькі орґанізації для орґанізованої пропаґанди Мистецтва серед суспільства .

Року 1930 влаштовано вже далі виставки: першу річну на весні; другу в грудні 1930 р. Ця друга була посвячена виключно дослідам над народнім мистецтвом і будівництвом українського села. Ми бачили на ній цілий ряд рисунків і праць малярських кількох членів Гуртка, як. Дунаєвського, Ольги Мариняк, Мегика, Хасевича і Холодного. Були тут зарисовані частинно або в цілости цікаві церковні обєкти, як церкви, дзвінниці, окуття на дверях і т. п., потім нагробники, а далі селянське будівництво як хати, стодоли, стайні, здібництво і т. д. Праць богато, а для фахівців ще більше матеріялу.

У біжучій праці Гуртка відбуваються реферати з історії вкраїнського мистецтва й малярської хемії.

Недавно тому відбулася V. виставка Гуртка, в якій взяли участь усі члени більшою скількістю своїх праць.

П. М.

Ольга Мариняк: Гребці.

Інж. М. БОРОВСЬКИЙ.

МІД — ТО ЗДОРОВЛЯ

Сьогодня, коли дуже сильно розвинено однобічну пропаґанду за споживання буряќового цукру та ріжних фабричних цукорків, треба безсторонньо поінформувати наше громадянство про те, які з цукрів відомих у нас, є для нашого орґанізму найпоживніші і найкорисніші.

У нас, як відомо, є два головних найбільш вживаних цукри: цукор буряковий, хемічно виготовлений і мід — природний цвітовий нектар. Обидва ці продукти є сьогодня майже в одній і тійже ціні. Одначе на пропаґанду свого продукту меду, ми не маємо гроша і тому марнуємо його, тоді як багаті цукроварі реклямою цукру наш мід побивають. Відсутність пропаґанди меду заставляє нас споживати далеко гірший по якости цукор буряковий, тоді як цінний продукт поживи мід — не має попиту. Мала порівнюючи консумпція меду поясняється ще й тим, що наше громадянство в більшости непоінформоване про поживність цукрів взагалі, а меду зокрема.

Тому завданням цих стрічок є, правдиво і безсторонньо поінформувати наше громадянство про цукри і вияснити, який же з цукрів є найліпший.

Відомо, що цукрів, як поживи, є кілька, а саме: цукор бурячаний, цукор молочний (в молоці), цукор виноградний і овочевий (в меді). По черзі поживности і легкостравности йдуть: цукор молочний, виноградний, овочевий і аж вкінці бурячаний або тростиновий.

Зі всіх перечислених цукрів знаємо, що лише мід має ці природні цукри з живими ферментами і вітамінами — це цукор овочевий і виноградний (в меді 73—75%).

От що пише про цукри часопис анґлійський „American Bee Journal“. Мід, це є продукт рослин і сонця, втілений в роскішні цвіти живої природи. Продукт насичений сонячною енерґією. Це є все найліпше, що богата природа могла на землі через рослину випродукувати. Шкода лише, що людство не знає і не доцінює цього продукту і замінює його часто мертвим, хемічно зробленим, вбогим на поживу бурячаним цукром...“ Так пишуть анґлійці, які, щоправда є найбільшими споживачами меду, яєць, масла, на світі.

Щоб докладніше представити, що з себе уявляє мід, подамо його хемічний склад. Отже мід по д-р Кеніґу і Брауну, має:

води	18%
бурячаного цукру	2%
овочев. і виногр. цукрів (інвертов.)	73.31%
декстрини	2.80%
квасу мурашкового	0.11%
білку	0.3%
фосфору, заліза і мінералів	0.22%

Крім того ензими, олійки, вітаміни.

Цукор бурячаний має: (пр. Флоров).

води	0.5%
цукру бурячаного	99.7%
нецукрів (попіл, нестравні речовини)	0.25%

і ні сліду ензимів, олійків, вітамінів.

От що про бурячаний цукор говорять визначні вчені, часопис „ABC — of Bee Culture Dr Joslin проф. медицини в своїй книжці: Diabetic Manuel пише: „Заходить небезпека інклінації (нахил) від цукру до хороби цукрівки...“ Д-р І. Келльоґ, керівник великого військового шпиталю в книжці The News Dietetics пише таке: „Надмірне споживання цукру є призname багатьма лікарями за причину цукрівки. Що торкається м е д у, то його можна вживати скільки хочеш і він дає добрі наслідки“.

Чомуж цукор є начеб то не дуже здоровий? А тому, що це є цукор складний, тяжкий до стравлення. Хорий шлунок не в силі перетравити бурякового цукру, він мусить його своїми соками і ферментами (ензимами, яких у цукрі немає) перетворити спочатку на цукри інвертовані (овочевий і виноградний) і аж тоді вони є придатні до споживи. Цю працю хорий чи слабий делікатний шлунок зробити не може.

При тім про мід, як лічничий і поживний цукор відзивається дуже багато лікарів і вчених ось як:

Д-р Е р г а р д т: „Мід зістає в крові або зараз зужитий, або складається на запас в мускулах і печінці. Мід є джерелом сили для тіла. Для осіб хорих на блідницю, мід є незамінний і ділає на здоровля більше як залізо“.

Д-р Р а ш и н: „Мід очищує печінку, нирки і міхур. Не залишає по собі решток і розпускає інші нестравні рештки“.

Д-р П а в л і н а Е й м і х: „Відживлення дітей медом дало кращі висліди як молоком. При відживі медом, дітям прибувало 4 кґ., а молоком лише 1 кґ.

Подібних тверджень про мід є дуже багато.

Закінчуючи цю інформацію, на одно звертаємо увагу нашого громадянства, що мід, наш прадідівський продукт, можна уживати не лише в сирому вигляді, а давати його до тіста, пекти медівники, медовий хліб, тісточка, медові цукорки, наливки з овочів і меду, мід питний, квас, оцет і багато інших.

Таким широким споживанням меду, ми піддержимо теж наш питомий промисл, а головно збільшимо здоровля — бо мід, то здоровля!

Д-Р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ.

КОНСТИТУЦІЯ Й ЇЇ ЗНАЧІННЯ ДЛЯ ЖІНОЧОЇ ПСИХІКИ

Спортовий кружок при гімназії СС. Василіянок з п. К. Суховерською, вчителькою руханки.

Жінка була для чоловіка завжди загадкою. Він старався зрозуміти її, всіми засобами аналізував її спосіб думання і чуття. Творив ріжні фільозофічні теорії, з яких найкрайніші виносили, обожали жінку, роблячи її символом краси, добра, ніжности, а другі стягали її нижче чоловіка, вважаючи її за щось гірше, менше зорґанізоване, слабше, глупіше. Робили ріжні преріжні поміри антропольоґічні, важили мозок та всіми цими зусиллями старалися збагнути хто такий: жінка.

Поважна і глубока наука про конституцію кинула нове світло не лиш на фізичні прикмети, але теж і на психічні засоби жінки, її спосіб чуття і думання підчас здоровля і хороби. Ця наскрізь природничо-лікарська наука позбавлена спекулятивного, фільозофічно-літературного характеру, оперта на стислих лікарських дослідах зовсім по новому освітила істоту жінки. Зразу треба зазначити, що ця наука ще доволі молода, в порівнанні з іншими ґалузями медичних наук і що це величава будівля, яку щойно ставлять.

В першу чергу: що таке конституція? Є це сума прикмет, що разом творять певну людину, тобто її зовнішній вигляд, яким вона ріжниться від другої, її спосіб заховання підчас здоровля та хороби, її темперамент та її сексуально-психольоґічне наставлення. Коротко можна би сказати, що конституція то всі ті чинники, які витворюють ріжнородність людей та є підставою їхніх ріжниць між собою. Тут у першу чергу треба зазначити, що ці чинники дістає людина в спадщині, себто стає такою, якою її витворили ряди її предків. Спадковости приписується найбільшу вагу при творенні конституціональних типів людей. Бо треба знати, що надто велика хаотичність та ріжноманітність людських появ є тільки позірна. Людей можна зарядити до т. зв. конституціональних типів, яких, до речі, зовсім небогато. З цього слідує, що люди не такі то дуже відмінні від себе та загадкові, а ту їхню загадковість нам тим лекше розвязати, чим більше конституціональних прикмет даних типів у них віднаходимо. Зарядивши одиницю до якогось типу, ми зрозуміємо її будову фізичну, та її прикмети духові і за її вчинки нераз знімемо з неї вину, бож вона поступила тільки так, як могла поступити на підставі можностей, витворених віками в її натурі. Так природа оправдує людину та нераз уневиннює її.

Але вернім до жінок. Чи вони справді такі загадкові? Я не маю можности в короткій статті переглянути всіх жіночих типів, а тим самим розкрити чоловікам тайну жіночої психіки в цілости. Тут можу застановитися тільки над найчастіше стрічними типами жінок, їхнім виглядом та способом думання й ділання.

І так: 1. тип молодечий званий теж п і к н і ч н и м. Цей тип жінки є виложником всього, що вважалося і подекуди й нині вважається за характеристичне для жінок. Він становить підложжа для „вічно жіночого", яке на основі контрасту, завжди знаходило і знаходитиме уподобання та признання зі сторони мужчин. Під зглядом зовнішної будови — це типові жінки: круглі, шкіра у них гладка, пружива, під нею доволі товщу. Чоло низьке, уста сильно і гарно викроєні. Як думають і відчувають такі жінки? Вони чутливі й імпульсивні, оптимістки, не вдаються в проблеми, є милі й молодечі, добрі жінки й матері, вибачливі та вирозумілі для чоловіків. Добрі й запопадливі господині, вдоволені своїм половим життям. Цей тип жінки найчастіший та характеристичний для жінок взагалі. Можна сказати, що найбільший відсоток жінок належить до цього типу і, ніде правди діти, він становить суму прикмет жіночости.

2. Тип і н т е р с е к с у а л ь н и й (міжполовий): Жінки худі, високі, рамена широкі, бедра не сходяться (як у чоловіків), на тілі сильніший поріст волосся, полові наряди слабше розвинені. У цих жінок зазначуються прикмети противного пола, значить мужеські. Цього не мусить нас вчити аж медицина: в житті нерідко стрічаємо таку мішанину прикмет і вона теж і науково має своє узасаднення. Вислів: „сто-процентовий мущина", „сто-процентова-жінка" вже говорить дуже виразно, що навіть ляїки зрозуміли ці прикмети, характеристичні для даного пола. Нинішна медицина потверджує те, що передбачив молодий а нещасний фільозоф Вайнінґер: кожна одиниця складається зі складників мужеських і жіночих і від їхнього відсотку залежить, чи вона видається нам мужчиною мужеським чи жіночим, жінкою мужеською чи жіночою. В той спосіб ріжниці полові перестають бути такими яркими та незмінними прикметами. Отож інтерсексуальна жінка — то мужеська жінка. Це вже бачимо з її будови. Її не вдоволяє щоденне життя, ні пересічний мужчина. Вона шукає проблем, які її саму цікавлять, але й турбують, втручують в чуттєві конфлікти між потребою жіночого, пасивного життя і неохотою, навіть відразою до нього. В подружжі вони рідко щасливі, численні проблеми псують їхній спокій і правильний біг життя, вічна боротьба між мужністю а жіночістю перекидає їх раз в одну фазу стремління, думання й роздобування, то знов у другу: жіночости, пасивности. Ця боротьба між чоловічим а жіночим елементом є їхньою головною прикметою, вичерпує їх та томить, робить більш склонними до всяких жіночих захворінь. Такі жінки стають загадковим матеріялом для письменників і драматурґів. Самі часто були письменницями і протекторками мистецтва та науки. Інтерсексуальні жінки були приятельками Мікельанджеля (поетка Вікторія Кольонна), Штріндберґа, мати Шопенгавера: в злому значінні була нею Мессаліна. Ібзен і Штріндберґ були майстрами в описуванні таких жіночих характерів.

Ці жінки менше плідні чи навіть загалом неплідні. Наукові досліди виказали, що чим нарід старший і вище інтелектуально поставлений, тим більше в нього таких жінок, а дехто навіть звертає увагу на

те, що старинні високо-культурні народи вигинули через неплідність своїх жінок. Зате культура і поступ витворює щораз частіше цей тип жінки, бож вона більш здібна до складного важкого життя, а через свій чоловічий характер і меншу плідність стає вигідною товаришкою життя, менше мужеського, ослабленого мужчини, що знов є виплтвом культури та старіння народів.

Я описала тут два найчастіші і нехоробливі типи жінок. Окрім цих двох типів стрічаємо ще декілька менше розповсюджених, про які мені незручно писати в короткій статті, тим більше, що вони вже межують з хоробливістю.

Ще одно треба замітити: чисті типи трапляються рідше. Часто одна особа уявляє собою мішанину типів і тоді її психіка стає ще складнішою. Але ніодного з цих типів не можна хвалити або ганити за його прикмети і за великим Ґете треба сказати:

По законам, які тебе створили
Ти мусиш жити і немає сили,
Щоби розбити форму викуту життям.
Перед собою ти не втікнеш тут ні там!

ОСИПА ЗАКЛИНСЬКА.

ВІДЖИВА МОЛОДІЖИ ПО ІНСТИТУТАХ І БУРСАХ

Справа виховання й відживи молодіжи лежить у руках жіноцтва. Воно в першій мірі виховує, віджевляє молодіж, заряджує кухнею в лічницях, бурсах, інститутах, вакаційних оселях. Тому й жіноцтво повинно над цією справою застановитися й розглянути її як слід.

Прохарчування більшої скількости людей вимагає великого досвіду та вміння. Чим більше людей, тим тяжче їх прокормити та вдоволити. Особливо трудно догодити дітям. Вони перевтомлені школою, сидженням у клясі без відповідного руху, сядуть їсти й нічого їм не смакує... Система безперервного сидження в школі відбирає можність правильного травлення. Журиться управителька кухні або кухар чи кухарка, чому то діти-небожата сьогодні полишали все на тарелях? Чи діти химерні, чи може страва несмачна?

Віджива молодого покоління — це річ незвичайної ваги. Коли зважимо, що більша частина молодіжи виховується в інститутах і бурсах та що з них має вирости сильне працездатне покоління, так і слід застановитися над тим, якого роду повинна бути ця віджива.

При сьогоднішніх важких часах, коли заряд кожної бурси з трудом працює без дефіциту, годі вимагати від нього якоїсь вибагливої страви. Але якість страв повинна бути добірна й старанно приправлена. Це перше услівя правильного фізичного розвитку дитини.

Якаж повинна бути віджива, щоби була добра, добірна й недорога?

Над цим питанням повинен застановитися заряд даної інституції в порозумінні з зарядом кухні. Настоятеля (-ку), які ведуть виховання молодіжи, треба тут також покликати до слова.

Віджива повинна бути всестороння, себто так зіставлена, щоби достачала орґанізмові відповідну скількість набілу, мяса, ярини, мучних страв, овочів і сировин. Щоби додавати молодому орґанізмові як найбільшої скількости вітамін, повинен бути заряд кухні обзнакомлений з новими способами приправлювання поживи. Можна йому обяснювати справу коротенькими рефератами на тему відживи й гіґієни.

У нас на жаль мало звертають уваги на раціональну сторінку відживи молодіжи й тому годують її давним шабльоновим способом. За границею, де дітям присвячують стільки піклування й уваги, опрацьовують це питання науково та шукають способів, як дати дітям недорогу а відповідну їжу. В одному сиротинці в Чехах завважила я великі маси добірної ярини, яку діти споживали при обіді. Карафіоли, помідори, чергувалися з фасолею й капустою. На мій запит, чи приправа та купно ярини не обходиться зарядові за дорого, відповіли мені, що нічого не купують, тільки плекають ярину в городі бурси. Тут помагають їм діти, які в вільних хвилях від науки дуже охоче виконують всяку роботу в городі. Навиперердки працюють вони над яриною та дуже пишаються, коли їхня грядка, чи ярина краща.

З відживи молодіжи треба рішучо усунути оцет, уживаний до борщу й підлив. Замість оцту можна вживати борщу буракового, житнього, цитрини, квасних яблук, веприноок, порічок. Всі ті речі здорові, повні вітамін і дуже добрі в смаку. Скільки є добрих і недорогих річей, які вповні можуть заступити оцет!

Товщ уживаний до приправи страв, повинен бути рішучо здоровий і свіжий. Нічого не псує так жолудка, як погана омаста. Радше давати дітям пісну страву, ніж омащену або смажену на фальшованому або несвіжому товщі. Тепер масло таке дешеве, що легко мастити страву маслом.

Колиж зважимо, що старий товщ є найтяжче стравним і скоро псує шлунок, візьмемо за основу правильної відживи свіжу омасту, чи це у формі масла, смальцю чи оливи. Уживається також до смаження котлетів волового лою, переваренного кілька разів у воді, але це лише тоді, коли є можність подати котлет горячий, прямо зі сковороди. При більшій скількости людей страва вже зварена, чекає на харчівників і звичайно пристигне трохи, отже вживання лою було би неможливим.

Тепер, коли заряд бурси дуже часто побирає належність за оплату в харчах, легко дістати йому свіжий і добірний товщ прямо з джерела, зі села. А через хліборобську крізу він такий дешевий, що заряд бурси може діставати його в відповідній скількости. І так хоч дешевість сільських продуктів і відбивається некорисно на добробуті селянина, то в даному випадку нехай поможе нам вигодувати його дітей на здорових життєздатних громадян.

Є в нас пословиця: „Було що їсти, не було принуки". Це можна віднести також і до молодіжи. Молодіж часто вередує, хоч і страва добре зварена. Можна би усунути це в той спосіб, що управителька чи управитель повинні їсти при одному столі з молодіжю, хочби час від часу. Новинні їсти з апетитом і вдоволенням, яке передасться і дітям. Кілька жартобливих слів зі сторони тих, які виховують, піднесуть також добрий настрій поміж дітворою. Молодіж набере переконання, що їй не роблять ніякої кривди, що управитель (-ка) їсть те саме, що ці страви є добрі й здорові і всім однаково смакують та набере довіря до своєї управи.

Не треба думати й боятися, що управитель (-ка) стратить авторитет, коли сяде з дітьми при одному столі, бо дуже „приблизиться" до них. Навпаки, їхній авторитет аж тоді стане справжнім, коли буде основаним на любві й пошані, а не на боязні й страху.

РІЖНІ ВІСТИ

Міжнародній з'їзд жінок із вищою освітою. Осідком цієї орґанізації, якої метою є допомога та взаїмна акція жінок із вищою освітою, є Лондон. Що три роки відбувається з'їзд представниць усіх зорґанізованих товариств, які гуртуються після національного принципу. Цьогорічний з'їзд відбувся в Ню-Йорку, де одночасно скликано також у Бостоні конґрес американських жінок із вищою освітою. Відпоручниць на загальному міжнародньому з'їзді було 31, все видатні жінки на полі науки й громадської праці кожнього народу.

На з'їзді прийнято в члени грецьке та бразилійське товариство жінок із вищою освітою. Розглядали й обговорювали прохання єгипетського й філіпінського товариства. На бажання Союзу Народів вибрав з'їзд відпоручниць до Комітету, що розглядатиме право горожанства замужньої жінки.

Секретаріят Товариства реферував про відсоток в якому зайняті є жінки в кожній галузі суспільного й економічного життя. Новиною цьогорічного з'їзду була статистика жінок, іменованих професорами й лекторами університету.

Як бачимо, орґанізація ця росте й розвивається заграницею, де її потребу відчувають чільні інституції й особи. У нас на жаль ще мало зрозуміння для гуртування жіночих кваліфікованих сил, так що існуюче в нас Т-во Жінок з вищою освітою зовсім занепало.

Відома англійська діячка, п. Беатріс Веб стала членом Британської Академії.

Проживши свою молодість в малозаможній родині, вона скоро почала займатися громадською працею, бажаючи влекшити злидні робітництва, серед якого виросла. Одружившись із відомим теоретиком Лейбур Парті Вебом, почала спільно з ним працювати науково. Спільними їх творами є „Історія Професійних Союзів", „Промислова демократія" і „Анґлійська конституціональна політика".

Особливою її увагою тішиться кооперація, якій вона присвятила великий свій твір „О кооперації в Великій Британії".

Померла японська спортовка, Кіне Гітомі, якої світлину подали ми в „Н. Х." ч. 10, 1930, враз із іншими учасницями жіночої Олімпіяди. Японці втратили не лише одиноку світову свою змагунку, яка здобула їм минулого року рекорд у бігу й скоку, але й виховницю спортового молодняка в своїй країні. Вона, званням своїм журналістка, працювала не лише практично в ріжних галузях спорту, але й провадила спортові відділи журналів та заохочувала словом до піднесення фізичної культури. З нею зійшла в могилу одна з рідко всесторонних змагунок світових олімпійських ігрищ.

Міжнародні шахові змагання в Празі. На першому місці жіночих змагунів станула побідно чешка Вера Менчікова, яка виграла партії з усіми своїми суперницями. За нею йде в черзі австрійка Вольф-Кальмар, а вкінці анґлійка Стевенсон.

Перші жінки в еспанськім парляменті. В часі останніх виборів до парляменту вибрано по раз перший в історії Еспанії дві жінки посолки: Вікторію Кент (родом анґлійку) підсекретарку державних вязниць і Кляру Кампоанор, адвокатку в Мадриті, а одночасно першу еспанську журналістку. Замітне, що пані Кляра Кампоанор вийшла посолкою не в Мадриті, але в окрузі чисто селянськім, де треба було промовляти до консервативних мас еспанських. І поступова ця жінка всупереч твердженню, що еспанській жінці не в голові еманципація, здобула мандат і побила своїх противників.

Ольга Мариняк: Біля ватри.

Виставка Союзу Незалежних Українських Мистців. При великій участи української й чужої публики — відбулося в неділю дня 20. вересня у Нац. Музею відкриття першої виставки асоціяції незалежних українських мистців із співучастю французьких, італійських і бельгійських артистів і української паризької ґрупи. Зібраних гостий повитав дир. Нац. Музею д-р Іларіон Свєнціцкий та відкрив виставку короткою промовою. У своїй доповіді підкреслив промовець особливе значіння міжнародніх взаємин на полі мистецтва.

У виставі взяли участь українські мистці зі Львова і Парижа: Андрієнко, Борачок, Бутович, Глущенко, Гординський, Грищенко, Зарицька, Іванець, Ковжун, Кричевський, Крушельницький, Луцик, Музикова, Мороз, Новаківський, Перебийніс, Перфецький, Смольський, Чорній, Хмелюк.

Чужі мистці: Ансільон, Блян, Бріяншон, Ґромер, Дерен, Дюфі, Зядкін, Жанен, Левє, Дю Марборе, Моділіяні, Олі, Де Пізіс, Пікасо, Пуісон і Лємбош, Северіні, Тернер, Тоцці, Удо, Фошон, Фуджіте, Шаґал.

Ювилей „Українського Інституту для дівчат" у Перемишлі. Цього року минає 50 літ від часу, коли в Перемишлі в 1881 р. засновано „Бурсу для дівчат русько-католицького обряду". Невеличке приміщення для 27 інституток розрослося згодом у великий будинок, який став освітним огнищем для рядів нашого жіноцтва.

Теперішний Виділ рішив гідно відсвяткувати цього року 50-ліття існування Т-ва. В тій цили обрано комітет для вшановання ювилею, який призначив день 14. жовтня ц. р. днем зїзду бувших інституток, що покінчили ліцей і ґімназію 20 і 25 літ тому.

В городі Інституту відбудеться урочисте посвячення памяткового хреста та посадження дуба, а в авлі відкриття марморної таблиці з іменами заслужених членів Т-ва. Комітет, зложений з бувших інституток рішив звернутися з закликом до всіх колишніх інституток, щоби вони зголосили свою участь в академії.

Листи й зголошення адресувати на імя комітету: Перемишль, ул. Татарська 4.

З музичного світу. Дня 22. VI. 1931. закінчила чеську консерваторію в Празі у відділі сольового співу проф. Кадежабка Стефанія Чабанівна-Нагорна. Абсольвентський виступ відбувся в Паляс Радіо, де

зібрана публіка витала рясними оплесками ще сім, окрім неї, молодих абсольвентів.

Зібраним того вечора українцям було незвичайно приємно бачити на світовій сцені свою землячку, яка своїм прекрасним чистим голосом (кольоратурно-ліричне сопрано) чарувала слухачів і викликала прихильні рецензії в чеських часописах.

Ст. Чабанівна-Нагорна зачала свою музичну освіту ще в рр. 1917—18 в Інституті ім. М. Лисенка у Львові. Попавши на еміґрацію до Праги, вступила до Українського Високого Педагоґічного Інституту на літературний відділ, який абсольвувала курсовими іспитами. В 1926 р. вступила до чеської консерваторії. Кволе здоровля, виснажене тяжкими умовами еміґрантського життя, ставило багато перешкод співачці на шляху придбання музичної освіти. Але прекрасний кінець справи каже, що всі труднощі й перешкоди вдалося їй побороти і вона консерваторію закінчила.

Абсольвентський виступ Ст. Нагорної був одним із рідких днів радощів в жіночому гурті української еміґрації в Празі. Не все журба, не все зневіра й невдачі! Тут на сцені перемога! Було радісно дивитися на мініятурну фіґурку артистки, яка так бадьоро й уміло справлялася з своїм завданням на великій сцені.

З Чеської Консерваторії за часи еміґрації вийшло вже чимало наших українських музичних сил. В першу черґу треба назвати, розуміється, Н. Ніжанківського, а далі згадаємо Лиска, Колессу — це все у відділі композиції; далі В. Березовську, Р. Савицького — клявір; в ділянці співів —Руснака, Іваницьку, Н. Дяченко, Гр. Дяченка, Птицю (вже покійний), Дм. Левицького, Ст. Нагорну, якій побажаємо й надалі славної перемоги в її життєвій музичній карієрі.

НОВІ КНИЖКИ

Марія Омельченко: Т. Ґ. МАСАРИК. Видавництво „Чесько-Українська Книга", випуск 6. Прага 1931. — З великою дбайливістю й увагою зібрано й упорядковано тут величезний матеріял про активне життя чеського політика. Окрім дат та імен, які самі собою мало говорять, накреслила авторка на підставі джерельних матеріялів образ Масарика-людини й борця за свободу рідного краю. Бачимо його могутню, залізну постать у весь ріст. Особливо цікавою є перша частина праці, присвячена молодечим рокам Масарика та початкам його професорської та парляментарної діяльности. Непопулярність, якою було окружене тоді імя Масарика, завдяки його непохитному становищі в відомому „рукописному бою" та ритуальних процесах, нехай послужить нам за примір, якими дорогами блукає іноді громадська думка, заки оцінить як слід заслуги видатної людини. Та залізна воля й любов до правди видатного вченого не злякалася цих перешкод, ідучи вперто своєю дорогою. Щаслива доля дозволила Т. Ґ. Масарикові осягнути признання народу для своєї праці та здійснення мрій. Та Масарик не думав про те, поборюючи сліпе завзяття публичної опінії, бо стремління до правди було підставою його вдачі. Дальша частина праці, яка обіймає діяльність Т. Масарика підчас війни, відома нашому громадянству з його книжки „Світова революція", що вийшла в українському перекладі.

Ця біографія, яку авторка присвячує нашій молоді, стає цінною картиною боротьби за свободу не лише одної визначної одиниці, але й цілого народу. Для нас, які не зуміли схопити корисного моменту в бігу історії, вона дає богато цікавого, повчаючого матеріялу.

Продовження зі ст. 7.

Цеж не той погляд, не ті рухи, не той чар! Але „Марокко" зворушило всіх, — гра Марлени Дітріх глибока й безпосередна. І публика поділилася на два табори: за Ґретою й за Марленою.

„Я не знаю, чому мене завжди вважають наслідницею Ґрети Ґарбо", говорила Марлена цікавим журналістам, „Яж зовсім инакше граю".

І справді. Хіба тільки зовнішні ознаки людини рішають про її артизм? Біляве волосся, загадочний погляд та змислові уста роблять їх подібними, зовнішно вони обі представляють один тип. Але чи можна це сказати про їхню гру?

Ми бачили здержані рухи Ґрети, її величній погляд жінки-вампіра в послідній її голосній фільмі „Поцілунок". Болючі, судорожно стиснені уста й великий допитливий погляд в „Анна Крісті". Її гра ґеніяльна — вона запирає глядачеві віддих. Ніколи не знає ніхто, що вийде з цієї сцени, нічого не зраджують її очі й уста. Відчуваєте тут витвір думок проникливого психольоґа, що добре знає товпу й хоче її опанувати.

А Льоля в „Синьому Метелику"? Це людина з крови й кости, безжурна й нахабна танечниця з поганенького кабарету, яка не вагається знищити для примхи, життя відданого їй чоловіка. Не відчуваєте живого й безпосереднього її типу у грі великої Марлени? А нещасна авантюрниця в „Марокку", що глибоко захоплюється молодим вояком із Чужоземної Леґії й покидає для нього пишноту й богацтво? Це жива людина, яку знаємо в нашому окруженні, стрічаємо на вулиці, читаємо про неї в новинках журналів. І Марлена держить глядача в напруженні, тільки не загадочністю — а живою, безпосередньою грою.

„Справжня артистка ніколи не наслідуватиме другої", каже Марлена Дітріх у відповідь на запит журналіста, чи взорується вона на своїй великій сопернині. „Коли я не переживаю ролі по своєму, коли я не вкладаю в неї чогось власного, особливого, не можна-б це назвати грою. І тому дивує мене, що публика не відчуває цієї ріжниці".

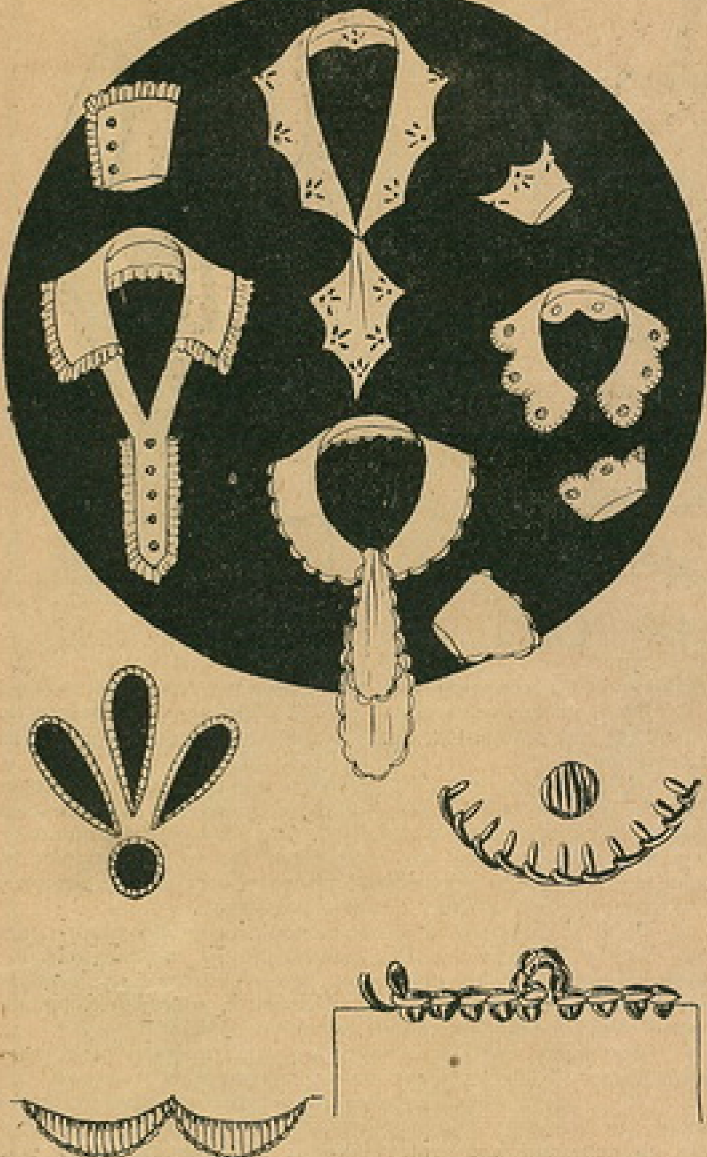
А вона її відчуває. Тільки завжди буде вона ділитися на таких, що обожатимуть „незбагнену" Ґрету й других, що захоплюються безпосереднім чуттям Марлени.

Л. Б-ка.

ФУТРА ЖІНОЧІ
та МУЖЕСЬКІ ШАПКИ
ПІСЛЯ НАЙНОВІШИХ ЖУРНАЛІВ
виконує
українська кушнірська робітня
Юліяна Глушевського
Львів, вул. Коперника ч. 16, І. пов.
Телефон 54-46.

ЯК ПРИКРАШУВАТИ КОМІРЧИКИ.

В ділянці моди все повторяється, все вертає й тому витаємо модні тепер ясні комірчики, як своїх давних знайомих. Вони стали тепер головною прикрасою суконь і без них не можна уявити собі повної гардероби. Їх необхідно мати кілька на зміну, через те, що ясна прозірчаста тканина легко брукається. Їх виготовлюють із батисту, піки, опалю, вовняної жоржети до скромних

суконок, із шовку до праник, шовкової жоржети, крепу до візитових суконь.

Прикрашують їх вузькими фальбанками й плісами, які дуже молодечо відтінюють обличча. Одначе найбільше модною тепер прикрасою є білий, т. зв. англійський гапт. Якийсь вузенький звір, кілька листочків або дірочок цілковито вистачають і незвичайно мило прикрашують і сукню. Викінчувати краї можна білою обміткою, а деколи навіть вузеньким гачкованим узором.

Дуже цікавою новинкою є колірований гапт, ручний чи машиновий, який примінюємо звичайно в красці до сукні, коли комірчик є з білого матеріялу. *К. Дашкимчева.*

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

бувший лікар заграничних клінік, спеціяліст скірних, венеричних і сексуальних недуг (полова неміч) та лікарської косметики

ординує в скірних недугах і т. д. від год. 8½—10, 18—18, в косметиці від 10—11 і 16—18, в неділі і свята від 10—11.

Гірське сонце. Вапофор. Діятермія. Кріотерапія.

Сепаратикові ждальні.

ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 22, III. ПОВ.

(біля „Народної Гостинниці").

Вінда до вжитку. — Телефон 38-90.

Продовження зі ст. 8.

ють їх під кутом 90 ст. до себе, так що один бік кожної сходиться з другою в одному куті кімнати. Порожнє місце поміж ними виповняють відповідною скринею-сховком на постіль. Ріг скрині, який виходить на кімнату стятий; замість нього приміщені там полички, що служать за нічний столик обом лежанкам. На віку скрині, яке відчиняється до половини, можна примістити поличку з книжками, аптичку або вазу з квітами.

Лежанка всюди й завжди вимагає подушок. Великі й малі, чотирьохкутні й круглі, рябі й одноманітні повинні заповняти її широкі кути та заступати спинку. Вони заповнюють втомленому тілу і в день належний відпочинок. І ми привикнемо до його прикмет і недостач і навчимося цінити цього нового друга, що хоче в сучасній добі заступити нам давнє наше ліжко. *Л. Б.*

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

З 10. числом вступаємо в IV. квартал 1931 р. При перегляді наших записок завважили ми, що значна частина передплатниць не вирівнала ще належности за III. квартал ц. р. Тому визначуємо залеглу квоту на адресі й прохаємо зложити її негайно поштовим чеком.

Не читайте журналу даром!

Піддержуйте журнал точним вирівнуванням передплати!

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО.

КОСМЕТИЧНІ ПОРАДИ:

1. **Безрадній у глухім селі.** На жаль, досі не знаємо ніякого тривалого середника, що ним можна булоб на стало змінити барву волосся. Прошу потішитись цим, що волосся у дітей звичайно має яснішу барву, а пізніше темніє. Колиб це не сталось, прийдеться вживати середників до штучного барвлення.

2. **Цікавій.** Мити голову раз тижнево перетовщеним милом. Удатись до лікаря, щоби дослідив, чи луска не є грибкового походження, а якщо так, щоби приписав відповідні ліки.

3. **Зажуреній.** Ненормальна червоність шкіри носа буває найчастіше наслідком ослаблення волосниць цеї партії шкіри. домашніх середників спробуйте обклади з добре теплого відвару горіхового листя, роблені щоденно вечером протягом 10—15 мін. По цім змити шкіру студеною водою.

—o—

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Д-р Остап Грицай, Відень. Наша відповідь мабуть розминулася з Вашим листом. Стаття піде в черговому числі.

Степан Сірополко, Прага. Стаття піде в одному з найближчих чисел.

Редакція „Свободи", Ужгород. „Нову Хату" почали ми висилати на подану Вами адресу.

Олена Рейтер, Харбін. Статтю помістимо.

—o—

ХТО ПОРАДИТЬ?

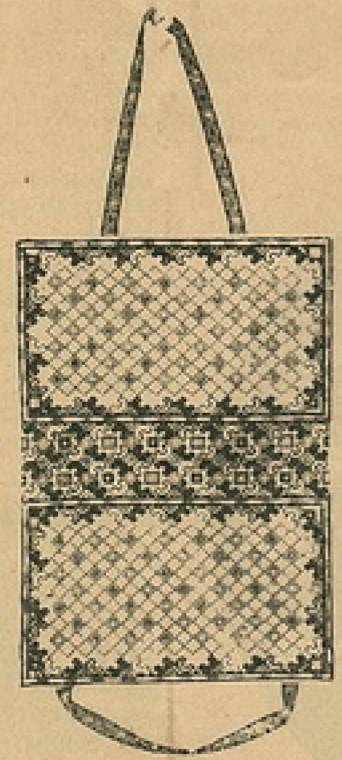
Прошу читачок, які мають досвід у тій справі, порадити мені, чи добре є малювати підлогу в кухні. Підлога дуже нерівна, так, що не можу прикрити її лінолеумом. Чи могла би я зробити це сама? *О. С.*

Минулого року робила я мармеляду з яблок (падальниць), яка дуже скоро сплісніла, хоча другі мармеляди мені дуже добре вдалися. Чи причина лежить у тому, що це падальниці? *Емілія Н.*

Чи є якась рада на червачливі овочі? Сад зародив дуже гарно, але більша половина тих овочів надгнила або червачлива. Не знаю чи можна щонебудь порадити на це? *Емілія Н.*

Закінчивши семинар, хотіла-б я придбати ще освіту в ділянці мистецького промислу, тому що маю хист і замилування

ОПИС РУЧНИХ РОБІТ

Ч. 1. Коротке болерко до блюзки або сукні, прикрашене хрестиковою вишивкою. Виконане на тонкому сукні або сирому шовку. Взір ч. 5 з таб. ч. IX. примінений тут на краю киптарика, творячи широку його прикрасу. Краї киптарика викінчені „косичкою" та якоюсь обміткою.

Ч. 2. Обгортка на книжку з білого сільського полотна, прикрашена гуцульським хрестиковим узором. По середині обгортки (хребет книжки), примінений взір ч. 7 з таб. ч. IX. Стінки облямовані тим самим узором (половинками), зручно угрупованими в кутах і біля країв. Ціле тло покрите простим клітчатим узором, в якому повторяються краски вишивки. Обі ручки, з яких одна засувається в другу густо зашиті хрестиками. Обгортка є намонтована на твердому картоні.

Ч. 3. Довгий киптарик із тонесенького сукна. Взір ч. 3. з таблиці IX. примінений тут пять разів на боках киптарика. Вузькі його пасочки вишивані дуже дрібно в однакових відступах. Киптарик придержаний пояском, не сходиться на переді.

Ч. 4. Подушка з небіленого сільського полотна, вишивана хрестиковим узором. Взір ч. 1 з таб. ч. IX. примінений тут тричі. По середині йде він два рази, при чім середущі його части не лучаться зі собою. На обох краях подушки примінені ще раз половинки його, закінчені від середини подушки „косичкою".

Ч. 5. Сервета з канвового полотна піскової краски. Взір ч. 5 з таб. ч. IX. біжить краєм серветн; від широкого рубця він відділений „косичкою". Той сам взір уміщений на середині серветн так, що серединою йдуть два головні мотиви, з двох боків обрамовані половинками взору. Краєм цілого середущого мотиву біжить „косичка".

Ч. 6. Завіска на вікно з небіленого сільського полотна. Взір ч. 1 з таб. ч. IX. примінений на поперечниці й на обох крилах у гострій формі так, що кути поміж поодинокими квадратами остають порожні. Мотиви з цих кутів висунені трохи вище, неначе покидані по полю завіски.

Вікно закрите густо наморщеною сторою з білої маркізети. Краєм її біжить тричі повторена широка мережка.

Ч. 7. Подушка виконана на білому сільському полотні хрестиковим узором. Взір ч. 3 з таб. ч. IX. примінений тут на середині подушки у формі шахівнички, а по боках біжить двома вузькими смугами.

РІДКА НАГОДА! РІДКА НАГОДА!

ОКАЗІЙНО МОЖНА НАБУТИ

В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ

„Українське Народнє Мистецтво"

БОГАТО ВИШИВАНУ КАПУ З БУРУНЧУКУ НА ЛІЖКО І ДВА НАКРИВАЛА НА ПОДУШКИ.

Прохаємо всіх передплатниць з провінції, які замовляють товари в крамниці кооп. „У. Н. М.", надсилати рівночасно грошеву належність переказом. Післяплата непотрібно здорожує товар.

До вишивання вживати ниток С. M. S: червона ч. 547, синя ч. 424, зелена ч. 723, жовта ч. 431, помаранчева ч. $432^{1}/_{2}$, чорна ч. 371.

D. M. C.: червона ч. 816, жовта ч. 900, синя ч. 517, зелена ч. 904, помаранчева ч. 740, чорна ч. 310.

ОПИС IX. ТАБЛИЦІ КОЛІРОВИХ ВЗОРІВ.

Ч. 1. Хрестиковий взір знятий з переду чоловічої сорочки в селі Космачі на Гуцульщині. Вишивка виконана хрестиками й „косичкою".

Ч. 2. Вуставки з жіночої сорочки в селі Космачі на Гуцульщині. Взір виконаний хрестиками й „косичкою".

Ч. 3, 4, 6. Вузькі взірці, зняті з дудів чоловічої сорочки в Космачі на Гуцульщині. Вишивки виконані хрестиками.

Ч. 5. Широкий взір знятий з переду чоловічої сорочки в Космачі на Гуцульщині. Вишивка виконана хрестиками й „косичкою".

Ч. 7. Вуставки з жіночої сорочки в селі Космачі на Гуцульщині. Вишивка виконана хрестиками.

ГОТОВІ ЦЕРКОВНІ ХОРУГВИ

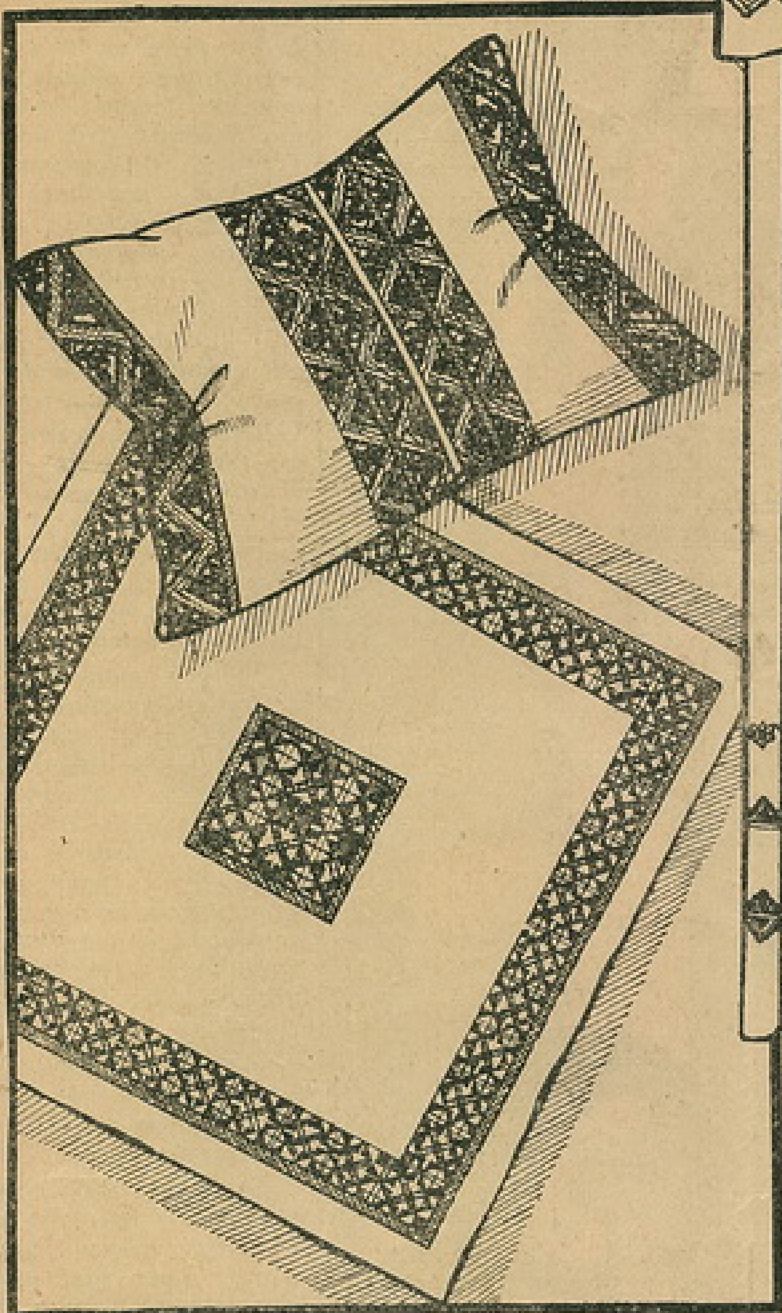
З ВИШИВАНИМИ ОБРАЗАМИ

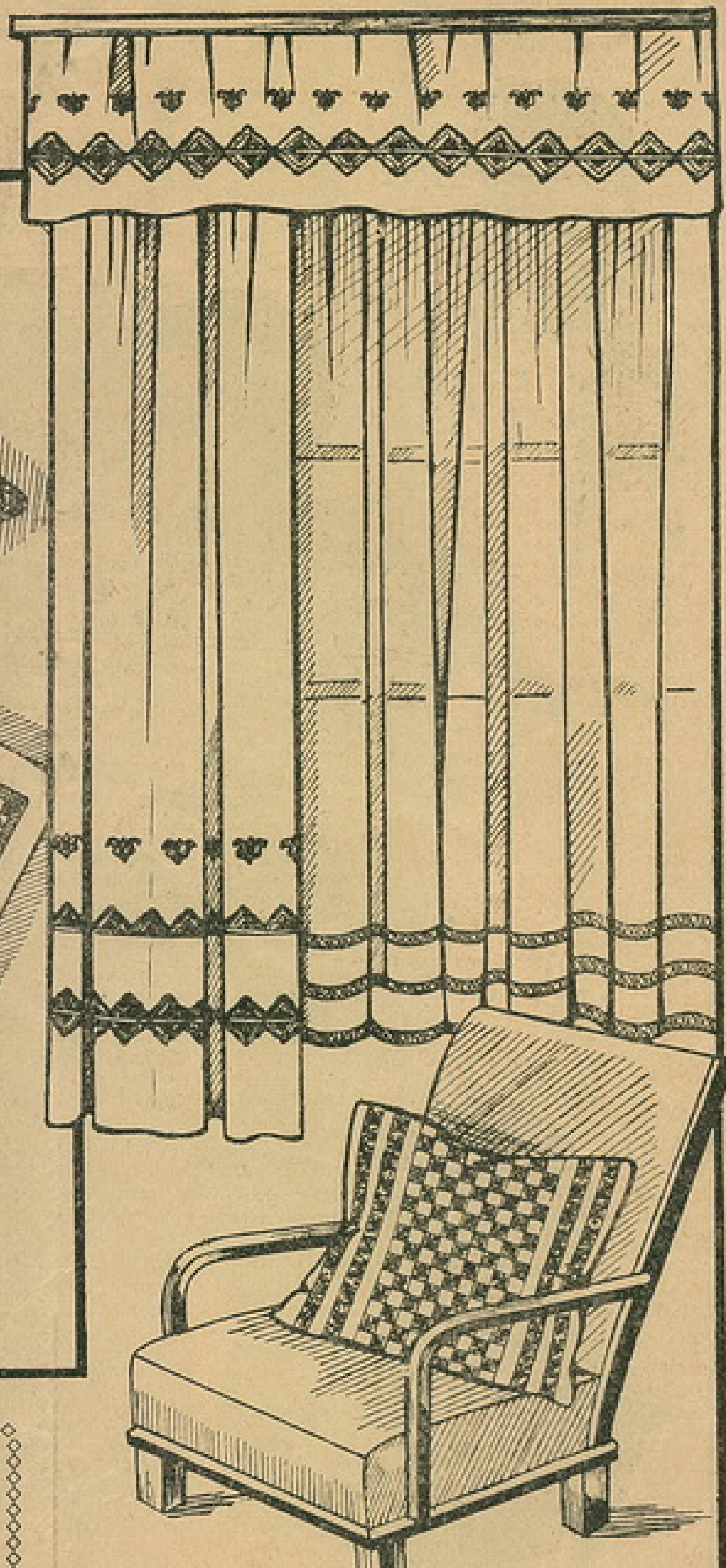
НА ТОНКОМУ ЛЯННОМУ ПОЛОТНІ

МОЖНА НАБУТИ В КРАМНИЦІ КООП.

„Українське Народнє Мистецтво"

У ЛЬВОВІ, ВУЛИЦЯ КОСЦЮШКА Ч. 1.

ВІД НИТОК
ЗАЛЕЖИТЬ
КРАСА
ВИШИВОК!

Тому вживайте лише ниток C. M. S., бо вони не линяють від сонця і воздуху!

До цього числа долучуємо IX. таблицю колірових узорів

ДВОЯКА МОДА

Ч. 1. Маленька точка з чорного фетру, прикрашена блідорожевим пером. — Ч. 2. Брунатний повстяний капелюшок із невеличким яснішим пером. — Ч. 3. Плиткий капелюх із лискучого фільцу. — Ч. 4. Мала оксамитна шапочка з яснішою плетеною прикрасою на переді. — Ч. 5 .Елегантний фетровий капелюшок темнозеленої краски. — Ч. 6. Чорний повстяний капелюх, прибраний шовковою стяжкою.

Осінний сезон приніс зі собою деяку зміну в жіночій моді. Сильветка хоч на загал не змінилася, дістала зовсім інший характер.

Вже від року бачили ми стремління відмежувати щоденні сукні спортові від вечірніх люксусових. Тепер то відмеження перейшло в яскравий контраст і маємо два типи жіночого вбрання — активний для жінок працюючих і люксусовий для тих, які мають час і гроші, потрібні до плекання свого модного вигляду.

Перша сильветка та, яку добре знаємо і яка повинна задержатися; лінія свобідна до руху зі спідницею прикороченою найдальше 20 цм. від землі, станом у поясі, практична й естетична.

Друга є рівночасно романтично-екзотична і модерна. Нагадує вона стиль директоріяту і цісарства і порівнують її зі сукнями з років 1880—90—1900. Спідниця сягає до землі, поширюється всякого рода вкладами по боках, або нашитими волянтами, драпованнями á la bayadér. Плечі плоскі, стан високо уміщений, перід станика прибраний у ріжнородний спосіб, рукав поширений високими маншетами або плісами.

Капелюхи цьогорічного осінного сезону завдають клопоту мабуть кожній жінці. Вони такі цілком відмінні від давних і так інакше їх треба вбирати, що довго око мусить привикати до вигляду власної голови.

Шапочка з оксаміту з хутряним шалем і зарукавком будуть дуже модні. Попросіть Вашу моднярку, щоби Вам зробила капелюх дібраний до Вашого личка, а будете все гарні й чарівні.

Ч. 5. Костюм із брунатного вовняного матеріялу. Апліковані смуги прикрашують боки жакету й рукави. -- Ч. 6. Комплет із брунатного матеріялу kasha. Сукня прикрашена передом із рожевої жоржети, так само й рукави. Жакет прибраний чорним хутром.

ОКСАМІТ ДУЖЕ МОДНИЙ

Ч. 3. Елеґантна візитова сукня з голубової вовняної жоржети. Спідничка поширена складками, блюзка прикрашена невеличким болерком. Гаптований комірчик. — Ч. 4. Візитова сукня з чорного оксамиту. Крій блюзки творить болерко Спідничка має широку баскіну й ряд складок на переді. — Ч. 5. Гладка сукня з темносиньої Crêpe de Chine. Баскіна закінчується невеличкою тунікою.— Ч. 6. Скромна сукня з вовняної жоржети. Блюзка прикрашена зпереду вилогами, баскіна застібується (крито) на ґудзики.

ВІЗИТОВІ СУКНІ

Ч. 1. Візитова сукня з зеленої крепеллі. Крій блюзки наслідує болерко, а баскіну творить ряд закладок. Спідничка поширена дзвонами.

Ч. 2. Гладка сукня з брунатного оксамиту. Комірчик і манкети з рожевого шовку.

Ч. 3. Легка сукня з узористого шовку з невеличкою тунікою. Широкі трикутні маншети.

В ОСІННОМУ СЕЗОНІ

ПРЕГАРНІ ВОВНЯНІ МАТЕРІЯЛИ НА ПЛАЩІ, СУКНІ Й КОСТЮМИ

поручає фірма

Стахевич і Абрисовський

ЛЬВІВ, РИНОК 32.

ПРАКТИЧНИЙ ОДЯГ

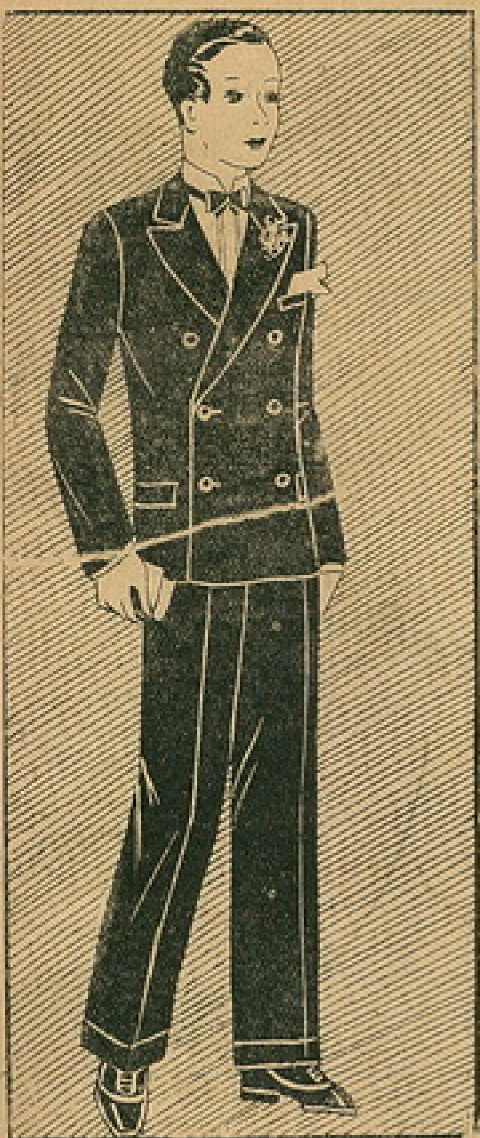

Ч. 1461/62. Одяг для няньки або доглядачки з узористого зефіру. Біла попередниця.
Ч. 1463. Суконка для немовлятка.
Ч. 1449. Довга суконочка для немовлятка, прибрана вишивкою.
Ч. 1425. Попередниця, прикрашена хрестиковою вишивкою.
Ч. 1426. Практична попередниця з ясного полотенця.
Ч. 1428. Домашня сукня з узористого воалю.

276

274

313

Ч. 1. Святочне вбрання з темносинього сукна для 15-літнього хлопця.
Ч. 276. Елегантна суконка для 14-літньої дівчинки. Спідничка й туніка мають дзвоновий крій.
Ч. 274. Темна суконка для підлітка, прибрана фальбанками.
Ч. 313. Вовняна суконка для 8-літньої дівчинки. Спідничка складана.

„LA DAME“
одинока українська електрична робітня
первордного жіночого й мужеського білля
ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 6.

ВИКОНУЄ

французькі пліси, ручні гапти, ручні й машинові мережки, закладки, батики, відбивання взорів, монограми і т. д.

Телефон ч. 55-26.

ю ручних робіт та рисунків. Чи могла би я придбати таку освіту у Львові? *О. П.*

Мешкаю тепер в одній кімнаті з кухнею. В кімнаті маю велике мосяжне ліжко, яке хотілаб я продати, а замість нього справити собі щось у роді канапи. Що могли би Ви мені порадити й скільки воно коштувало би? *Анна К.*

—o—

З НАШОГО ДОСВІДУ

Володимирці Д. Мурашок можна позбутися, коли підсипати дану ростинку попелом. Мурашки попелу не люблять і ми позбудемося їх із дерев.

Урядничці. Скринку шведську можна зробити дома самому, або зладить Вам її кожний столяр.

До цього треба скринки зі звичайного мягкого дерева, без шпар. До виповнення беремо якийнебудь злий провідник тепла пр. вату, волну, сіно, гиблівки, пиловиння, попіл.

Потрібно відповідних посудин з емальованої бляхи, з рухомими ушками, а до того накривки, які западають до середини і щільно пристають.

Найкраще купити горнець і дві ринки, які в скринці можна зложити одну на другу. Колиж страва є лише в одній, порожну дамо на долину. Посудину мусимо мати перед робленням скринки, бо вона повинна точно западати в отвір.

Скринку треба виложити кількома аркушами часописей, посипати попелом або пиловиням, прикрити знов часописами або краще старою фланелею. На це дамо посудину, довкола обвинемо гиблівками (дрібними) або волною, сіном, ватою, до щілин насиплемо пиловиння.

Чим щільніше заткані всі отвори, тим краще скринка задержить тепло. Як уже ціла скринка, крім отворів на посудину виповнена аж на верх, накриваємо її зверха фланелею, або іншою старшою, але сильною матерією. Напнемо її добре на цілій поверхні скринки, прибємо на краях цвяшками. Над отворами на посудину розітнемо матерію по середині, загнемо на долину і так зачистимо отвори. Так само треба побити ще віко зі середини. Можна підложити його гиблівками, ватою, сіном чи волною. Інакше можна зробити подушку з гиблівок чи сіна і т. п.

Страви поваримо трохи на кухні, потім вложимо до скринки, накриваємо щільно, наверх даємо подушку і замикаємо віко.

Наталка Балицька.

ЖІНКИ! **Чимало жінок нездужає на обірвання внутренностей, яке звичайно наступає по злогах, внаслідок важкої праці, подвигання та богато інших причин. Така жінка напевне буде здорова, охоча до життя і праці, коли замовить собі спеціяльний бандаж проти обірвання внутренностей.**

При замовленні треба подати міру в цм. (або ниткою): 1) в поясі, 2) кругом тіла через живіт, 3) кругом тіла попід живіт, далі ріст (низький, високий чи середній), кількість перебутих породів. Слід додати, чи терпите від нестравности жолудка, утиску й тягнучих болів внутрі, болів у ямці під грудьми, стану нервового, болю голови, а часто навіть очий, болю в крижах, плечах і під лопатками, болю в долішній частині живота або пахвині, болю одної або обох ніг і т. д.

Все описати докладно і з повним довірям спровадити собі бандаж, чи властиво спеціяльний черевний пояс на ґумах, зложений і доповнений відповідною пельотою залежно від роду занедужання. Ціна від 25 до 40 зол., при особливій конструкції ціна значно вища.

При занедужаннях та хоробах внаслідок внутрішнього обниження себто обірвання: жолудка, кишок, матиці й нирок не помагають ніякі ліки, вони лише хвилево облекшають терпіння. Одиноким ліком окрім операції є приміненння бандажу, купленого у спеціяліста-бандажиста,

М. Л. ПОЛЯЧЕК У САМБОРІ ч. 129.

Також і для мущин достарчає спеціяльні паси проти обниження жолудка, нирок і кишок.

Бандажі пропуклинові забезпечують найбільші застарілі пропуклини пупця, черева, уда, пахвини. Ґумові мічники для ослаблених міхурів у мужчин і жінок до вжитку підчас ходу, праці, подорожі й спання. Випрямники й коректори проти згорблення і скривлення стовпа хребетного.

Протези — штучні ноги й руки для ампутованих.

ОСИПА ЗАКЛИНСЬКА.

ПРИПИСИ

Огірки.

На звичайну щоденну салату огірки вже несмачні. Її час перейшов уже в серпні. Тепер огірки добрі лише на квашення та зимові салати. Хто не наквасив огірків у бочілочці, нехай зробить це тепер у слоїках. Для невеликого господарства вистачить слоїк 4—5 літровий. Вибрати менші зелені огірки, обмити, обтерти. Переварити воду, розпустити в ній одну або дві жмені соли. Додати три-чотири головки чеснику. Розтерти кожний зубчик ножем на деревляному дружочку і вкинути його до цеї переварені води. Виполокати вишневого, дубового, хрінового листя й кропу (кілька стебел) і два-три корінці хрону .Листя це посікти чи порізати ножем і виложити ним слоїк. Наложити огірків, прикрити листям і залляти цею переваренною водою, перецідженою через платок, щоби чесник не дістався туди. Завязати сильно міхуром або перґаміновим папером і поставити на вікні. Як викисне, сховати у холодне сухе місце.

Зимова салата з огірків.

Обчистити огірки й порізати їх на тоненькі платочки. Посолити, нехай стоять через ніч. Рано перейварити доброго оцту з перцем, бібковим листком і мушкатним оріхом і холодним залляти видушені огірки в слоїку. На верх налляти доброї білої оливи, завязати сильно перґаміновим папером і винести в продувне а сухе місце. Уживати до мяса і бульби.

Ґалярета зі сливок.

Взяти кілька літрів сливок, пообтирати, вибрати кістки й варити їх із дрібкою води чверть години. Виллити на чисте полотно, привязане до чотирьох ніжок крісла. Під сподом підложити миску, нехай поволи до неї стікає. На один літер того соку взяти 3—4 кг. цукру й варити так довго, аж згусне і не розливатиметься, коли капнути на таріль. Коли застигає на ґалярету, готове. Влити до слоїків горяче. На другий день уже буде прозора ґалярета. Щоби слоїк не тріс, поставити його перед наливанням на зимне залізо, яке скоро витягає горяч. Цю ґалярету легко вдати й вона дуже добра для тортів задля свого винного смаку.

ЩО ВАРИТИ ПО ІНСТИТУТАХ І БУРСАХ:

Молода капуста біла або червона з яблуками.

Молоду капусту посікти або порізати ножем чи на шатківниці, спарити окропом, залляти водою, росолом або смаком із ярин і поставити варити, посоливши до смаку. Обчистити квасних яблук, порізати на чвертки, вирізати середину і вкинути до капусти. Відставити, додати кілька ложок доброї сметани і подати до бульби, галушок або до паланичок із булки.

Паланички з булки.

Намочити в воді або молоці відповідну скількість сухих булок і добре їх видусити. Додати до цього кілька яєць. З білків убити сніг. Додати посіченої, присмаженої цибулі і зеленої петрушки. Можна додати зварених, посічених і присмажених грибків сушених або свіжих, вдушених на маслі. Посолити до смаку. Коли додамо більше яєць, повстане з того і з білків зовсім рідка каша. Всипати тоді ложку тертої булки. Набирати ложкою тіста і смажити на маслі на сковороді на обі сторони. Є це скора, дуже ніжна страва і легка на жолудок. Паланички такі можна подавати до ярин, підлив, салат, компотів і до сметани.

Борщ житній неварений з бульбою.

Спечи разового хліба житнього на самім квасним тісті без дріжджів. Коли нема можности спечи, замовити в пекаря. Порізати на кусні і висушити добре в печі. Завязати в мішочку, повісити в сухе місце і вживати після потреби.

Переварити більшу скількість води. Коли прохолоне, додати кільканацять кусків сушеного, разового хліба, залляти тою водою, вкинути ще квасного тіста і поставити до сонця. Взяти на це більшу посудину, щоби його було богато. Як скисне, має смак дуже приємний, краску жовту. Відляти трохи цього борщу, підправити розтертим чесником зі сіллю, кропом і зеленою петрушкою. Замість чеснику можна посічи і розтерти цибулю. Влити до цього трохи квасної сметани. Дуже смачне й недороге. Подати до цього горячу бульбу або кулешу.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво". Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., І. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні „Діла", — Львів, Ринок ч. 10.

У крамниці коопер. „Українське Народне Мистецтво“

ЛЬВІВ, ВУЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 1

МОЖНА ДІСТАТИ:

Сільське, тонке полотно домашнього виробу догідне на занавіси, доріжки, суконки, широке на 75 цм по . . . . . . 3.— зол. за м.

Бурунчук, тонкого виробу, догідний на суконки, занавіси, серветки, широкий на 1 м. по . . . . 3.10 зол. за м.

Лляне полотно краєвого виробу, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 160 цм., ткане для вишивання . . . . . 13.— зол. за м.

Канвове полотно (Панама) у білій, сірій і пісковій красці, пригоже на фелони, портієри, накривала на стіл і ліжка, широке на 160 цм. по 11.—, 16.— і 18.— зол. за м. (залежно від краски і якости).

Сирий шовк краєвого виробу, догідний на літні костюми й вишивані сорочки, широкий на 100 цм., по . . . . . . 16.— зол. за м.

Лляне полотно чеське, догідне на церковні хоругви, обруси, широке на 180 цм., по . . . . 25.— зол. за м.

Нитки до вишивання, марки **C. M. S.** ріжних красок і виробів по слідуючих цінах:

Cotton Perlé в клубках . . . . . 60 сот.
„ „ в мотках . . . . 42 „
C. M. S. в мотках . . . . 22 „
Mouliné Meridian в мотках . . . . 16 „
Числа красок подані у відділі Ручних робіт.

Замовлення прохаємо адресувати до головного складу кооперативи Львів, Ринок 39.
Товар висилаємо за післяплатою або за попереднім надісланням готівки.

В наведених цінах невчислені кошти посилки.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

КІНО

одинокий український фаховий журнал,

багато ілюстрований з двобарвною обгорткою, присвячений справам кіновим, театральним, радієвим і фотографічним.

Чвертьрічна передплата 3.— зол.
Поодиноке число коштує 55 сот.

Адреса: **„КІНО“, Львів, вул. Бляхарська ч. 8 І.**
Чекове конто 150.153.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

НАЙДЕШЕВШИЙ ІЛЮСТРОВАНИЙ ТИЖНЕВИК!

ЗМІСТОМ СВОЇМ ЦІКАВИЙ ДЛЯ ЖІНОК, МУЖЧИН, МОЛОДІ Й ДІТЕЙ!

ДОПИСИ З УСІХ КІНЦІВ СВІТА.

ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСИ:

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“, Коломия, Нова 1.

„Žinocza Dola“, Kołomyja, Nowa 1, Poland, East Galicia, Europa.

Чек. конто П. К. О. Варшава 153.700. Телефон ч. 19.

В КРАМНИЦІ КООПЕРАТИВИ

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“

ЛЬВІВ, УЛ. КОСЦЮШКИ Ч. 1.

МОЖЕТЕ ОГЛЯНУТИ РУЧНІ РОБОТИ З НАРОДНІМИ ВИШИВКАМИ І МЕРЕЖКАМИ ЯК:

ОБРУСИ, ДОРІЖКИ,
ЗАНАВІСИ, КАПИ,
БЛЮЗКИ Й ДІТОЧІ СУКОНКИ,
ТОРБИНКИ Й ХУСТОЧКИ,
СОРОЧКИ ДО НАРОДНІХ ОДЯГІВ,
ПОДУШКИ Й СЕРВЕТКИ,
ВИШИВАНІ ХОРУГВИ І ФЕЛОНИ.

Всі роботи виконуємо на замовлення. За границю висилаємо за попереднім надісланням готівки.

„Українське Народне Мистецтво“

ЖІН. ПРОМ. КООПЕРАТИВА З ОБМЕЖЕНОЮ ПОРУКОЮ.

Виконує готові або на замовлення ручні роботи з народніми вишивками,
Видає щомісячний журнал для плекання домашньої культури „НОВА ХАТА“ з відділом мод і ручних робіт,
Доставляє на замовлення потрібні крої й монограми.

ЖІНКИ! Вступайте в члени кооперативи, яка використовує богаті скарби нашого народнього мистецтва!

Уділ кооперативний виносить 30 зол., вписове 3 зол. Можна сплачувати догідними ратами.

Адреса: Львів, Ринок 39.

З днем 27. червня ц. р. виходить в Станиславові безпартійний тижневий часопис п. з.

„УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“

присвячений справам політичним, культурно-освітним, господарським і суспільним Покуття, Підгіря та Поділля.

Передплата до кінця року виносить	зол.	4.—
чвертьрічно	„	2.—
місячно	„	0.70

Замовлення, переписку та передплату висилати на адресу:
Редакція й Адміністрація „УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ“
СТАНИСЛАВІВ, ВУЛ. ГОЛУХОВСЬКОГО 17.

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЖУРНАЛИК

„СВІТ ДИТИНИ“

якого не повинно бракувати ні в одній українській хаті, де є діти!
Добірний духовий корм для розуму й серця дітий, — — цікаві ілюстрації, загадки, оповідання. — —
МАМИ, ПАМЯТЯЙТЕ ПРО ЦЕ!

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1931:
квартально 3 зол.; піврічно 6 зол.; річно 12 зол.

Для Америки й Канади	1.50 дол.
Для Чехословаччини	50.— кор.
Для Румунії	240.— леів.

Замовлення слати на адресу:
ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“,
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 3.

ЦІНА ЧИСЛА ЗОЛ. 1.80.